

Milla Nousiainen ja Sanna-Maaria Somero

TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTIOHJELMA

Talgraf Oy, Accuna

TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTIOHJELMA

Talgraf Oy, Accuna

Milla Nousiainen ja Sanna-Maaria Somero
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Taloushallinnon suuntautumispolku

Tekijä(t): Milla Nousiainen & Sanna-Maaria Somero
Opinnäytetyön nimi: Tilinpäätöksen analysointiohjelma
Työn ohjaaja: Nina Kukkonen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2020

Sivumäärä: 49 + 17

Opinnäytetyömme toimeksiantajana on Oulun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö käsittelee tilinpäätöksen analysointia tunnuslukujen pohjalta. Opinnäytetyö tehtiin kehittämistutkimuksena, jossa tuotamme konkreettisen ohjekirjan tilinpäätösten analysointiohjelma Accunan käytöstä.

Tavoitteena oli tehdä kattava konstruktiiivinen tutkimus, jossa teoria tuki tuotosta. Toiminnallisen tutkimuksen luonteen mukaisesti teoriaosuus ja toiminnallinen tuotos ovat omissa kohdissaan. Teoreettisen osuuden jälkeen käsitellään toiminnallista osuutta, joka sisältää opinnäyteprosessin kuvauksen sekä itse opas löytyy opinnäytetyön liitetiedostoista.

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyön viitekehys rakentuu tilinpäätöksen analysointia käsittelevän teoreettisen tiedon sekä sen pohjalta tuotetun empiirisen tutkimuksen pohjalta. Tietoperusta koostuu tilinpäätöstä käsittelevästä kirjallisuudesta, verkkolähteistä sekä kirjanpitolaista. Teoriaosuudessa pääpaino on tilinpäätösanalyysien tunnuslukujen kattavassa tulkinnassa. Teoriaosuudessa käsitellään lisäksi tilinpäätöstä ja sen oikaisuja sekä tilinpäätösanalyysia, sen vaiheita ja käyttäjiä. Tilinpäätöstä analysoidaan opinnäytetyössä erilaisin menetelmin, pääasiassa kuitenkin tunnuslukuja hyödyntämällä.

Opinnäytetyömme teoreettinen osuus ja sen liitteenä oleva opas tulevat käyttöön Oulun ammattikorkeakoulun taloushallinnon opettajille ja opiskelijoille. Tuotoksen lukijan tulisi osata kerätyn teoriapohjan avulla tulkita ja tehdä johtopäätöksiä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista sekä hyödyntää tietoa ohjelman käytössä.

Tilinpäätös, Tilinpäätösanalyysi, Tunnusluvut, Maksuvalmius, Kannattavuus, Vakavaraisuus, Kasavirta-analyysi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration, Financial Administration

Author(s): Milla Nousiainen & Sanna Somero

Title of thesis: Programme for financial statements analysis

Supervisor(s): Nina Kukkonen

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2020 Number of pages: 49+17

This thesis has been prepared in cooperation with Oulu University of Applied Sciences. The thesis deals with the analysis of financial statements based on key figures. The purpose is to conduct a development study and a manual which is produced to help in the use of financial statements analysis programme Accuna.

The aim in this thesis is to conduct a comprehensive constructive study in which the theory supports the output. In accordance with the nature of project-based study, the theoretical part and the functional output are in their own sections in the thesis. The theoretical part is followed by a description of the thesis process and the manual is included as an attachment.

This thesis is qualitative research. The thesis theoretical background is based on theoretical knowledge of financial analysis and empirical research. The knowledge base consists of literature on the financial statements, online sources and the Accounting Act. In the theoretical part, the emphasis is on a comprehensive interpretation of the key figures in financial reporting. The theoretical part also covers with the financial statements and their adjustments, as well as with the analysis of financial statements, its phases and users. The financial statements are analyzed in the thesis using different methods, but mainly using the key figures.

The theoretical part of this thesis and the guide attached to it will be used by Oulu University of Applied Sciences teachers and students. The reader of the output should be able to interpret and draw conclusions based on the key figures of the financial statements. The reader can utilize the information from the theoretical part and apply it in the use of the program.

Financial statements, Financial statement analysis, Financial ratios, Liquidity, Profitability, Financial solidity, Cash flow analysis

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TILINPÄÄTÖSANALYYSIN LÄHTÖKOHDAT.....	8
2.1	Tuloslaskelma	8
2.2	Tase	9
2.3	Rahoituslaskelma	10
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	12
3.1	Tilinpäätösanalyysin vaiheet.....	13
3.2	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät.....	14
4	TUNNUSLUVUT	16
4.1	Tunnuslukujen analysointi	16
4.1.1	Kannattavuus	17
4.1.2	Vakavaraisuus	23
4.1.3	Maksuvalmius	25
4.2	Kassavirta-analyysi	33
5	TUNNUSLUKIJEN VERTAILU	35
5.1	Aikasarjaverailu	35
5.2	Toimialaverailu	35
5.3	Muut vertailumenetelmät	36
6	KÄYTTÖOHJEIDEN LAATIMINEN.....	38
6.1	Talgraf Oy.....	38
6.2	Accuna-analyysiohjelma.....	38
6.3	Lähtökohdat.....	39
6.4	Toteutus	39
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	42
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Tilinpäätösanalyysistä puhuttaessa tarkoitetaan moninaisia tilinpäätöksen pohjalta tehtäviä analyysijä. Näillä analyysimenetelmillä pystytään mittaamaan yrityksen kannattavuutta, rahoitusta ja muita taloudellisia edellytyksiä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8-9.) Pelkästään tilinpäätöksen tarkastelulla pystytään sanomaan paljon yrityksen toiminnasta, mutta tilinpäätösanalyysi vie johtopäätöksiä vielä pidemmälle (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 158).

Analysoinnin helpottamiseen on luotu erilaisia työkaluja, joista yksi on erilaiset tilinpäätökseen ja tunnuslukuihin perustuvat analysointiohjelmat. Oulun ammattikorkeakoulu ottaa Yrityksen talouden analysointi-kurssille opetuskäyttöön Talgraf Oy:n tilinpäätösten analysointiohjelma Accunan. Kehittämistutkimuksemme tarkoituksena on tehdä ohjekirja kyseisen ohjelman käytöstä sekä kerätä tarpeellinen teoriapohja tilinpäätöksen analysointiohjelman käyttöä tukemaan. Lisäksi tavoitteena on, että tuotoksen lukija osaa tulkita ja tehdä johtopäätöksiä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista. Teoriaosuudessa tunnusluvut on jaettu sen mukaan, kertovatko ne yrityksen kannattavuudesta, vakavaraisuudesta vai maksuvalmiudesta.

Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa ajatellaan kokonaisuutena. Tutkimuksessa ei käytetä apuna tilastollisia todennäköisyyksiä, sillä laadullisessa tutkimuksessa ei ole mahdollista eikä tarpeellista hankkia suurta määrää haastateltavia. (Alasuutari 2011, 30.) Opinnäytetyömme teoriaosuus koostuu tilinpäätöksestä ja tilinpäätösanalyysistä kertovasta kirjallisuudesta ja kirjanpitoa. Toiminnallisen tutkimuksen luonteen mukaisesti teoriaosuus ja toiminnallinen tuotos ovat omissa kohdissaan.

Tutkimusongelma muodostui konkreettisesta tarpeesta tuotokselle eli tilinpäätösanalysointiohjelman ohjekirjalle. Vastaavia ohjeita ei Oulun ammattikorkeakoulun tarpeisiin ennalta ollut sillä ohjelma on tehty pääasiassa yrityksille. Tutkimusongelma olikin, mitä erilaisia vaatimuksia ja tarpeita syntyy, kun ohjelma tulee käyttöön testiympäristössä opiskelijoille. Alle listatut tutkimuskysymykset ohjaavat ja auttavat lisäksi meitä aiheen rajaamisessa, jotta tieto olisi mahdollisimman relevanttia ohjekirjan kannalta.

- Mitkä asiat teoriassa ovat oleellisia ohjelman käytön kannalta?
- Miten keräämämme teorian tieto tukee tuotostamme?

- Mitä johtopäätöksiä voi tehdä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista ja miten niitä tulisi tulkita?

Opinnäytetyö etenee loogisesti lähtien teoriaosuudesta, joka opinnäytetyöstä tehdään ensimmäisenä. Teoriaosuuteen sisällytetään ohjelman käyttöä ajatellen oleelliset tiedot tilinpäätösanalyysistä ja sen lähtökohdista. Seuraavaksi käydään läpi tunnusluvut, jotka löytyvät Accuna ohjelmasta. Teoriaosuuden loppuksi käydään läpi vielä tapoja vertailla ja analysoida tunnuslukuja. Teoriaosuuden jälkeen opinnäytetyö etenee käyttöoppaan laatimisprosessiin. Tässä osiossa esitellään Talgraf Oy ja Accuna ohjelma, käydään läpi prosessin lähtökohdat ja sen toteutus vaihe vaiheelta. Opinnäytetyön viimeinen kappale käsittelee johtopäätöksiä ja omaa pohdintaamme.

2 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN LÄHTÖKOHDAT

Tilinpäätösanalysointi aloitetaan tarkastelemalla tilinpäätöstä. Tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta ja taseesta. (Salmi 2012, 26.) Tässä kappaleessa kerromme tarkemmin analyysin lähtökohdista ja toimenpiteistä, joita tulisi tehdä ennen analyysin aloittamista. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa tuloslaskelman ja taseen oikaisut. Oikaistua tilinpäätöstä käytetään pohjana suurimmalle osalle tunnusluvuista, joita tässä opinnäytetyössä käymme läpi. (sama, 162.)

2.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma nimensä mukaisesti kuvaa yrityksen tulosta tilikauden aikana. Se sisältää kaikki tilikauden aikana syntyneet tuotto- ja kuluerät, joiden erotuksesta tilikauden tulos syntyy. (Kallunki 2014, 31.) Vaikka tuloslaskelma esittää vain sen, mitä on jo tapahtunut, voidaan sen avulla tehdä päätelmiä yrityksen tulevaisuuden suorituskyvystä (Salmi 2012, 30).

Tuloslaskelma koostuu kahdenlaisista riveistä, tilikauden tuotoista ja kuluista. Liiketoiminnan tuotot koostuvat suurilta osin liikevaihdosta eli yrityksen kyseiselle tilikaudelle kohdistuvista myyntituotoista. Liikevaihdon lisäksi tilikaudelle voi kohdistua muita liiketoiminnan tuottoja, jotka eivät samalla tavalla liity varsinaiseen liiketoimintaan. Näitä ovat esimerkiksi vuokratulot. (sama, 31-32.)

Liiketoiminnan kulut koostuvat niin sanotuista lyhyt- ja pitkävaikutteisista menoista. Lyhytvaikutteiset menot koostuvat sellaisista kuluista, joiden myötä kasvatettu tuotto saadaan jo saman tilikauden aikana. Näitä ovat esimerkiksi hankitut ja käytetyt raaka-aineet. Pitkävaikutteisiin menoihin kuuluvat sellaiset menot, poistot ja arvonalentumiset, joiden vaikutus nimensä mukaisesti jaottuu pidemmälle aikavälille. (sama, 32.)

Tuloslaskelma on melko yksinkertainen laskelma. Se kertoo tilikauden tuloksen ja sen, miten se on muodostunut. Itsessään jo tuloslaskelman avulla voidaan tehdä päätelmiä siitä, miten esimerkiksi varallisuuden luomisessa on onnistuttu ja onko oma pääoma lisääntynyt vai vähentynyt. (sama, 31.) Tuloslaskelman tarkastelu on ensimmäinen vaihe, joka kannattaa tehdä tilinpäätösanalyysiä aloittaessa (Kallunki 2014, 34).

Kallunki (2014) kertoo, että ennen tilinpäätöksen analysointia olisi hyvä tehdä tilinpäätökseen erilaisia oikaisuja. Tilinpäätöksen oikaisut parantavat sen vertailukelpoisuutta. (Kallunki 2014, 24.) Tuloslaskelman oikaisu tehdään, jotta tuloslaskelmasta saadaan mahdollisimman todenmukainen ja vertailukelpoinen kuvaus liiketoiminnan säännöllisestä tuloksesta (Salmi 2012, 144).

Tuloslaskelmassa oikaisuja tehdään muun muassa liikevaihdolle. Liikevaihdossa huomioidaan vain se osa, joka on ansaittu. Näin ollen liikevaihdosta vähennetään annetut alennukset, arvonalisävero ja muut myynnin määrästä riippuvat verot, koska kyseiset erät eivät kuulu yritykselle. (Yritystutkimus Ry 2017, 18.) Liiketoiminnan muiden tuottojen osalta tuottoina hyväksytään vain säännölliset varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat tuotot, jotka eivät ole kertaluonteisia. Yleisiä muista liiketoiminnan tuotoista siirrettäviä eriä ovat muun muassa pitkäaikaisten varojen myyntivoitot. Myös esimerkiksi palkoissa voi olla oikaisua vaativia eriä. Yhtiömuodosta riippuen omistajayrittäjä usein nostaa tulonsa muuten kuin palkkana ja esimerkiksi yksityisliikkeiden omistaja ei voi näin edes tehdä. Omistajan palkan puuttuminen tuloslaskelman kuluista antaa vääristyneen kuvan yrityksen kannattavuudesta. Jotta vertailukelpoisuus säilytetään, täytyy kokoaikaisille työntekijöille laskea palkkaa sen verran, kuin samankaltaisesta työstä normaalisti maksettaisiin. Myös esimerkiksi varastojen, poistojen, korkokulujen ja muiden rahoituskulujen sekä muiden tuloslaskelman erien arvojen oikeellisuutta on hyvä tarkastella. (Salmi 2012, 146-147.)

2.2 Tase

Toinen osa tilinpäätöksestä on taselaskelma. Se on laadittava tilinpäätöspäivänä tiettyyn muotoon, jota säätelee kirjanpitolaki ja –asetus. Toisin kuin tuloslaskelmassa, taseessa varat on jäädytetty tietylle päivälle eli se kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Taloudellisella asemalla tarkoitetaan rahoitusrakennetta sekä oman ja vieraan pääoman välistä suhdetta. Näiden tietojen perusteella voidaan kuvata yrityksen omavaraisuus- ja velkaantumistasetta tunnuslukuja hyödyntäen. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 91-92.)

Taseessa on kaksi puolta, joista toinen listaa yrityksen varallisuuden ja toinen sen, millä yrityksen varallisuus on rahoitettu. Puoliskojen loppusummat ovat yhtä suuret lopussa. (Visma 2019, Viitattu 19.11.2019.)

Kun tutkitaan taseen vastaavaa-puolta, merkityksellisintä on pysyvien ja vaihtuvien vastaavien välinen suhde. Jako pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin määräytyy hyödykkeen käyttötarkoituksen perusteella. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 91-92.) Kirjanpitolaissa tämä on kerrottuna niin, että taseen vastaavien erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteella. Pysyviä ovat sen mukaan erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Muut vastaavien erät ovat taas vaihtuvia. (Kirjanpitolaki 1336/1997 4.3§.) Varallisuus on listattu vastaavaa-puolelle niin, että ylimpänä ovat vaikeimmin rahaksi muutettavat erät ja alimpana rahat (Visma 2019, viitattu 29.11.2019).

Taseessa vastattavat jaetaan neljään osaan; oma pääoma, tilinpäätössiirtojen kertymä, pakolliset varaukset ja vieras pääoma. Usein yrityksen tilannetta arvioitaessa vastattavat jaetaan vain kahden ryhmään, omaksi pääomaksi ja vieraaksi pääomaksi. Taseessa vastattavaa-puolen esittämissä järjestys pohjautuu epälikvidiysjärjestykseen eli ensimmäisenä ovat pisimpään sidotut ja alimpana nopeimmin rahoittajalle palautettavat. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 77.)

Oikaistu tase poikkeaa virallisesta tilinpäätöksen taseesta monella tavalla. Oikaistussa taseessa esiintyy uusia eriä, osa eristä on poistettu kokonaan ja osa eristä on yhdistelty kokonaisuuksiksi. (Niskanen & Niskanen 2003,70.) Taseen oikaisun pääasiallisena tarkoituksena on eliminoida vastaavien erät, joilla ei ole tulontuottamiskykyä ja merkitä näkyviin sellainen oleellinen varallisuus, joka taseesta puuttuu (Salmi 2012, 153). Yleisellä tasolla taseen oikaisut vastaavaa-puolella vaikuttavat kahdella tavalla, mukaan on lisätty leasing-vastuu, joka kasvattaa taseen loppusummaa ja toiseksi oikaistussa taseessa on virallisia eriä järjestelty eri tavalla (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi, 77). Näillä oikaisuilla ei kuitenkaan ole juurikaan vaikutusta laskettaviin tunnuslukuihin (sama, 83).

2.3 Rahoituslaskelma

Ennen tilinpäätösanalysoinnin aloittamista on hyvä tarkastella yrityksen rahavirtoja. Rahoituslaskelmasta saadaan tietoa siitä, mistä tilikauden rahavirta on muodostunut ja mihin kerätty rahavirta on käytetty. Rahoituslaskelmia on kahdenlaisia: epäsuora rahoituslaskelma ja suora rahoituslaskelma. Epäsuora rahoituslaskelma on nettoperusteinen laskelma ja suorassa rahoituslaskelmassa ilmoitetaan rahavirrat bruttoperusteisesti. Laskelmat eroavat toisistaan vain liiketoiminnan rahavirran osalta. (Kirjanpitolautakunta 2007, viitattu 22.11.2019.)

Liiketoiminnan rahavirta tarkoittaa liiketoiminnan kassatulojen ja menojen erotusta (Salmi 2012, 235). Liiketoiminnan rahavirta kertoo, miten yritys on myyntituotoillaan saanut maksettua juoksevat kulut sekä muut liiketoiminnan välittömät menot tilikauden aikana. Kun rahavirta on plussan puolella, on rahaa jäänyt käytettäväksi investointeihin ja voitonjakoon. (Talouselämä 2008, viitattu 22.11.2019.) Investointien rahavirta kertoo sen, kuinka paljon yrityksen kassasta on mennyt rahaa investointeihin. Investoinnin rahavirta voidaan laskea kyseisten tase-erien muutoksista. Rahoituksen rahavirta kertoo oman ja vieraan pääoman muutoksista. (Salmi 2012, 237-238.)

Rahoituslaskelmasta voidaan analysoida yrityksen rahavirtaa. Laskelmasta nähdään mistä koostuvat yrityksen rahavarat, mihin rahavaroja on käytetty ja kuinka ne ovat riittäneet yrityksen tarpeisiin. Rahavirran vahvuus on merkittävä mittari yrityksen lisäksi lainanantajille ja osakkeenomistajille. Laskelman analysoinnissa täytyy kiinnittää huomiota rahavirran määrän ja riittävyyden lisäksi myös sen pysyvyyteen, sillä se tuo yritykselle lisää uskottavuutta ja luotettavuutta. (Salmi 2012, 239-240.) Runsaat liiketoiminnan rahavirrat kertovat hyvästä maksuvalmiudesta, tehokkuudesta sekä mahdollisuuksista kasvaa, kun taas rahoituksen rahavirrat ovat tae sijoittajille muun muassa yrityksen velanhoito- ja osingonmaksukyvästä. (Talouselämä 2008, viitattu 22.11.2019.)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätöksen tarkastelun ja tarvittavien toimenpiteiden tekemisen jälkeen saadaan tilinpäätöstiedoista vertailukelpoiset analyysiä varten (Salmi 2012, 162). Tässä luvussa käydään läpi yleisesti tilinpäätösanalyysistä, sen vaiheista ja käyttäjistä.

Tilinpäätöksen tarkastelu kertoo paljon yrityksen toiminnasta, mutta tilinpäätösanalyysi vie johtopäätöksiä pidemmälle. Yritys kartuttaa tarkempaa tutkimusta vaativat kohteet esimerkiksi tilinpäätöstä lukemalla tai erilaisten tilinpäätösanalyysiohjelmien avulla. Näin voidaan käyttää yrityksen resurssit sellaisten asioiden tutkimiseen, jotka tosiasiallisesti vaativat tutkimista ja paneutumista. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 158-159.)

Tilinpäätösanalyysin avulla selvitetään yrityksen kehitystä ja päästään vertailemaan yrityksiä toisiinsa. Yrityksen tilanteen tarkastelua varten lasketaan erilaisia tunnuslukuja. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 159.) Tilinpäätösanalyysi kertoo, mitkä taloudelliset päätökset ovat olleet kannattavia. Tuloksien myötä saadaan tieto siitä, miten yritys on päässyt tavoitteisiinsa tilikaudella. Saadun informaation myötä yrityksen toimenpiteitä ja strategioita voidaan hioa oikeaan suuntaan. Tilinpäätösanalyysi on tärkeä yritykselle itselleen, mutta myös yrityksen sidosryhmille. (Ala-Risku 2019, viitattu 26.11.2019.)

Salmi kirjoittaa, että tilinpäätösanalyysi on tunnuslukujen antaman tiedon yhteenveto. Se kertoo yrityksen kannattavuudesta, rahavirrasta, kasvumahdollisuuksista ja rahoitusasemasta. Rahoitusasemaa voidaan tarkastella sekä lyhyellä (maksuvalmius) että pitkällä (vakavaraisuus) aikavälillä. Mahdollisuus yrityksen kasvuun on yksi yrityksen tärkeimmistä toimintaedellytyksistä. Kaikki yrityksen toimintaedellytykset linkittyvät toisiinsa ja esimerkiksi kasvun mahdollistajina ovat hyvä rahoitusasema, kannattavuus ja kunnollinen rahavirta. (Salmi 2012, 261.)

Tilinpäätösanalyysija on erilaisia. Pääsääntöisesti tilinpäätösanalyysi voidaan jakaa perinteiseen tilinpäätösanalyysiin ja rahavirta-analyysiin. Perinteinen tilinpäätösanalyysi tehdään suoriteperusteisen tuloslaskelman ja taseen perusteella, ja rahavirta-analyysi perustuu kassaperusteisiin liike tapahtumiin. Rahavirta-analyysiä käytetään yhä enemmän, sillä sen avulla yrityksen toimintaedellytykset saadaan usein tarkemmin selville kuin perinteisessä tilinpäätösanalyysissä. Perinteisessä

tilinpäätösanalyysissä todellinen nettotulos ei esimerkiksi jaksotussäännösten, arvostuserien ja pakollisten varausten myötä ole konkreettisesti nähtävillä ja tulos on tulkinnanvarainen. Rahavirta-analyysin myötä on mahdollisuus konkreettisesti tarkastella sitä, onko yrityksellä rahaa ja riittääkö se. Kuitenkaan rahavirta-analyysi ei ole itsessään tarpeeksi kattava analyysi, sillä siinä jää huomiotta muun muassa menojen vaikutusaika. Perinteinen tilinpäätösanalyysi ja rahavirta-analyysi yhdessä muodostavat kattavan kuvan liiketoiminnan taloudellisista toiminnoista. (Salmi 2012, 262.)

3.1 Tilinpäätösanalyysin vaiheet

Tilinpäätösanalyysi on hyvä aloittaa tarkastelemalla tuloslaskelmaa ja tasetta. Tuloslaskelmasta näkee heti, mistä yrityksen tulos on muodostunut. Tilinpäätösanalyysin tekijälle tärkeä tieto on yleensä se, onko yrityksen toiminta ollut tilikaudella voitollista vai tappiollista ja sen näkee suoraan tuloslaskelmasta. Myös muista tuloslaskelman eristä voi analyysin tekijä päätellä heti, miten yrityksen vuosi on mennyt. Esimerkiksi seuraamalla rahoitustuottoja ja -kuluja, voidaan päätellä, onko yrityksen rahoituksellinen asema vahvalla pohjalla ja minkä kokoisia riskejä rahoitusasemaan liittyy. Liikevaihdon ja tuloserien kasvusta voidaan päätellä, onko liiketoiminta kasvanut lyhyellä aikavälillä. (Kallunki 2014, 34-35.)

Taseen eriä ei ole järkevää vertailla muiden yritysten taseeseen sellaisenaan, mutta tasetta tarkastelemalla tilinpäätösanalyysin tekijä saa tietoa yrityksen varallisuudesta. Hän saa kokonaiskuvan yrityksen omaisuudesta sekä pääomista ja pelkällä taseen tarkkailulla voi myös saada selville mahdollisia liiketoiminnan riskitekijöitä. Tärkeiden tase-erien, kuten korollisen velan suuruuden näkee ilman tunnuslukujen laskemista. Tilinpäätösanalysoija näkee kertyneistä voittovaroista, onko liiketoiminta ollut kannattavaa pitkällä aikavälillä. Liikearvo kannattaa myös huomioida, sillä liikearvon arvonalentumiset voivat huonontaa liiketoiminnan tulosta ja on järkevää selvittää, mitkä yritysostot tulosta heikentävät. Pitkäaikaisen lainan määrää ja rahavaroja tarkastelemalla saadaan tietoa yrityksen vakavaraisuudesta ja rahoituksellisista riskeistä. (Kallunki 2014, 41.)

Tilinpäätöksen analysoinnissa kannattaa tarkkailla myös tilintarkastuskertomusta, joka on yksi tilinpäätöksen osista. Tilintarkastuskertomukseen tilintarkastaja merkitsee lausunnon siitä, että onko tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus laadittu lain ja säännösten mukaisesti. Hän voi myös kommentoida sitä, antaako tilinpäätös oikean ja riittävän kuvan yrityksen toiminnasta ja taloudellisesta tilanteesta. Kertomus sisältää asiat, joihin täytyy kiinnittää erityistä huomiota. Tilintarkastaja merkitsee

kertomukseen myös, jos on huomannut olennaisia virheitä tilinpäätöksessä. Tilintarkastuskertomusta ja siellä olevia lisätietoja on tärkeää tarkkailla tilinpäätösanalyysia tehdessä, sillä se voi sisältää tärkeää, analysoinnin kannalta olennaista tietoa. (Yritystutkimus Ry 2017, 52-53.)

Jotta tilinpäätöksen analysoinnissa pääsee pitkälle, on hyvä laskea oikaistun tilinpäätöksen eristä erilaisia tunnuslukuja. Tunnuslukuja lasketaan, jotta tilinpäätöksestä saatava informaatio saadaan tiivistettyä yhteen lukuun. (Salmi 2012, 257.) Jos halutaan verrata yrityksiä keskenään, tunnusluvut auttavat esimerkiksi eliminoimaan yrityksen koon tai inflaation vaikutuksen. Tunnuslukuja voi ja kannattaa laskea myös omasta yrityksestään. Niiden avulla voidaan kuvata yrityksen toimintaedellytyksiä ja kehittymismahdollisuuksia. Kirjanpitovelvollisen täytyy esittää tunnuslukuja myös toimintakertomuksessaan yrityksen kehittymisen, taloudellisen tilanteen, tuloksellisuuden ja merkittävien riskien esittämiseksi. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 159.)

3.2 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Nykymaailmassa työskentelee monenlaisia ammattilaisia, jotka ovat kiinnostuneita yritysten taloudellisista tiedoista. Tunnusluvut ja tilinpäätösanalyysi antavat vertailukelpoista tietoa yrityksen vakavaraisuudesta, maksukyvyistä ja kannattavuudesta, jotka ovat tärkeitä tietoja sekä yritykselle itselleen että sen sidosryhmille. Yrityksen tilinpäätöksen tunnusluvut vaikuttavat muun muassa yrityksen johtamiseen, voitonjakoon, sijoittamiseen ja luottopäätöksiin. Näistä tiedoista hyötyvät esimerkiksi sijoittajat, henkilöstö, lainanantajat, tavarantoimittajat ja muut velkojat, asiakkaat sekä erilaiset analyytikot ja viranomaiset. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 21-24.)

Yrityksen omistajat pystyvät analyysin avulla seuraamaan tavoitteiden saavuttamista tunnusluku muodossa. Yrittäjälle tilinpäätös kertoo, onko yritystoiminta ollut kannattavaa ja ovatko rahavarat riittäneet toiminnan pyörittämiseen. Tunnusluvut kertovat johtamisen onnistumisesta tavoitteiden saavuttamisessa. Vertailu voidaan kohdistaa joko yritykseen sisäisesti esimerkiksi vertaamalla tuloksia aikaisempiin vuosiin ja tekemällä kehitysennusteita tämän perusteella tulevaisuuteen. Tunnuslukuja voidaan myös vertailla toisiin yrityksiin tai toimialaan yleisesti. (sama, 23.)

Rahoittajat ja sijoittajat ovat kiinnostuneita yrityksen maksukyvyistä ja kannattavuudesta. Tilinpäätösanalyysillä voi olla merkitystä luottopäätökseen, koska luotonantaja voi perustaa luoton tiettyihin ehtoihin. Nämä ehdot, kovenantit, määritellään usein tilinpäätöksen perusteella. Arvopaperisijoitta-

misessa tilinpäätöksen analyyseillä on keskeinen merkitys. Tunnusluvuilla voidaan ennustaa osakkeiden arvonnousua ja -alenemistä ja niihin viittaavia signaaleja. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 22-23.)

Kaikille näille ihmisille kyky työskennellä datan kanssa on tärkeä taito. Jotta voidaan päättää kilpailuvien teorioiden välillä, ennustaa erilaisten muutosten vaikutuksia yritystoimintaan tai ennustaa yrityksen tulevaisuutta, on tarpeen vedota tosiasioihin. Talouden seurannassa apuna on se, että käytettävissämme on valtava määrä tosiasioita datan muodossa, joita voidaan analysoida eri tavoin ja niiden avulla voidaan valottaa monia taloudellisia kysymyksiä. (Koop 2006, luku 1.)

4 TUNNUSLUVUT

Tunnuslukujen analysoinnilla tarkoitetaan tunnuslukujen laskemista oikaistuista tuloslaskelmasta, taseesta ja rahoituslaskelmasta sekä päätelmien tekoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta lukujen avulla (Salmi 2012, 258). Tässä kappaleessa käydään kattavasti läpi tunnuslukujen laskemista ja niiden analysointia eri mittareilla. Taloudellisia toimintaedellytyksiä mitataan kolmella eri mittarilla, joita ovat vakavaraisuus ja maksuvalmius ja kannattavuus (Salmi 2012, 258). Opinnäytetyön liitteenä on opas analysointiohjelma Accunan käytöstä. Alla luetellut tunnuslukujen kaavat ja analysointiohjeet tukevat kyseisen ohjelman käyttöä. Tunnuslukujen laskentakaavat voivat vaihdella riippuen siitä, mistä lähteestä tunnusluku on otettu. Tämän vuoksi myös tunnuslukujen summat voivat vaihdella. Tässä opinnäytetyössä mainitut tunnuslukujen laskentakaavat ovat pääasiassa Alma Talent Oy:n tunnuslukuoppaasta ja Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi-kirjasta. Tunnuslukujen yhteydessä on mainittu, mistä lähteestä laskentakaava on saatu.

4.1 Tunnuslukujen analysointi

Tilinpäätöksen analysoinnissa voidaan käyttää tiettyjä perussääntöjä, joiden mukaan tilinpäätöksen tulkintaa toteutetaan. Yrityksen kannattavuus kertoo liiketoiminnan talouden lujudesta. Jotta toiminta olisi taloudellisesti järkevää, tuottojen täytyy olla suurempia, kuin menojen. (Salmi 2012, 301.) Jos kannattavuus on heikkoa, yritystoiminnalla ei mahdollisesti ole tulevaisuutta. Heikon kannattavuuden myötä yritys tuottaa koko ajan tappiota ja joudutaan käyttämään omaa pääomaa, joka ajan myötä loppuu kokonaan. (Alma Talent Oy, viitattu 29.11.2019.)

Liiketoiminnan kannattavuus ei kuitenkaan yksin riitä yrityksen talouden ylläpitämiseksi. Riittävä rahavirta edesauttaa liiketoiminnan jatkuvuutta ja kehitystä. Yrityksen taloudelliset ongelmat alkavat yleisimmin liian vähäisestä rahavirrasta. (Salmi 2012, 301.) Yrityksen riittävää rahavirtaa kuvaa esimerkiksi maksuvalmius. Riittävän rahavirran ansiosta yritys selviää maksuvelvoitteistaan. (Lepiniemi & Kykkänen 2019, 164.) Kyky suoriutua juoksevien kulujen maksuista on tärkeää. Jos esimerkiksi palkkoja ei voida maksaa, voi yritys ajautua maksukyvyttömäksi ja sitä kautta konkurssiin. (Alma Talent Oy, viitattu 29.11.2019.)

Rahoitusaseman on oltava vakaa, jotta yrityksen kasvu voidaan rahoittaa ja tulevaisuus turvata (Salmi 2012, 301). Rahoituksen ei ole hyvä koostua pelkästään vieraasta pääomasta. Jos rahoitusrakenne koostuu suurilta osin vieraasta pääomasta, on yrityksen rahoitusasema huono ja rahoituksen riskit suuret. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 162.)

Kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius ovat yrityksen talouden perusta. Kun kolme peruspilaria on kunnossa, on yrityksellä mahdollisuus saavuttaa neljäs tavoitteensa eli kasvu. Jos taas kaikki kolme peruspilaria ovat epäkunnossa, taloudellinen toiminta on hyvin epävakaata ja tulevaisuuden näkymät huonot. (Salmi 2012, 301.)

4.1.1 Kannattavuus

Hyvä kannattavuus on toimivan yritystoiminnan perusta. Kannattavuuden tunnuslukuja laskemalla saadaan selville, tuottaako toiminta enemmän hyötyjä ja tuloja aikaiseksi kuin liiketoiminnan kustannuksia. Kannattavuutta voidaan mitata jo pelkästään tuloslaskelman ja taseen eriä tarkastelemalla. Tällaisia kannattavuudesta kertovia eriä ovat muun muassa liikevaihto, nettotulos ja tulos ennen veroja. (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 67.)

Yrityksen kannattavuuden myötä liiketoiminta voi laajentua. Jos taas kannattavuus on heikkoa pitkään, ei yritystoiminnan ylläpitäminen ole järkevää. Heikon kannattavuuden myötä yritystoiminta on tappiollista ja omaa pääomaa joudutaan käyttämään kulujen kattamiseksi. (Alma Talent Oy, viitattu 19.12.2019.)

Kun halutaan viedä analysointia pidemmälle, voidaan kannattavuudelle laskea erilaisia tunnuslukuja. Tunnuslukuja voidaan laskea kahdella eri tavalla. Toinen laskutapa on nimeltään voittoprosenttilähestymistapa. Siinä yrityksen tulosta verrataan liikevaihtoon tai pääomaan. Se kertoo yrityksen toiminnasta kannattavuuden ylläpitämiseksi, esimerkiksi yritetäänkö saavuttaa hyvä tulos suurella myyntimäärällä vai suurella hinnoittelulla. Toisessa laskemistavassa kuvataan pääomalle ansaittua vuosikorkoa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 160.)

Alla on lueteltu kannattavuuden tunnuslukujen kaavoja. Tunnuslukujen tulkitsemista helpottamaan tunnusluvuille on ilmoitettu ohjearvoja, joiden mukaan lukua arvioidaan. Yleisiä kannattavuuden tunnuslukuja ovat myyntikate-, käyttökate- ja liiketulosprosentti, sekä pääoman tuotto prosentit.

Myyntikateprosentti

Myyntikatteen avulla saadaan tietää, mitkä tuoteryhmät ovat kannattavimpia. Se soveltuu parhaiten tukku- ja vähittäiskauppojen kannattavuuden mittaamiseen. Myyntikateprosentti kuvaa myyntikatteeseen suhdetta liikevaihtoon (katso kaava 1). Myyntikate koostuu liikevaihdon, ainekulujen ja ulkopuolisten palvelujen erotuksesta. (Alma Talent Oy, viitattu 19.12.2019.)

KAAVA 1. Myyntikateprosentin laskentakaava (sama, viitattu 19.12.2019)

$$\text{Myyntikate-\%} = 100 \times \frac{\text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}}$$

Myyntikatteen arvosteluun vaikuttaa muiden kulujen rahoitustarve. Jos yrityksen kustannusrakenne on kevyttä, voi myyntikate olla pienempää. Myyntikatteen parantamiseksi voidaan esimerkiksi hinnoittelua parantaa, mutta matala katetaso voi kertoa myös siitä, että yritys hakee kilpailuetua muihin yrityksiin pienemmällä myyntikatteella. Myyntikatetta voidaan vertailla vain saman toimialan sisällä oleviin yrityksiin. (Alma Talent Oy, viitattu 19.12.2019.)

Käyttökateprosentti

Käyttökateprosentti kuvaa käyttökatteeseen suhdetta liikevaihtoon (katso kaava 2). Käyttökate koostuu liiketoiminnan tuloksesta ennen poistoja, rahoituseriä ja veroja. Se kuvaa liikevaihdosta saatua katetta, kun siitä on vähennetty yrityksen toiminnan kulut. Jotta tunnusluku olisi mahdollisimman vertailukelpoinen, on käyttökateeseen hyvä lukea mukaan myös mahdolliset tuotantovälineiden vuokrat. (Alma Talent Oy, viitattu 19.12.2019.)

KAAVA 2. Käyttökateprosentin laskentakaava (sama, viitattu 19.12.2019)

$$\text{Käyttökate-\%} = 100 \times \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kun kannattavuutta analysoidaan käyttökateprosentin avulla, sitä on hyvä vertailla saman toimialan yritysten vastaavin lukuihin ja tarkastella, onko käyttökate-% kehittynyt vuosien varrella. On myös hyvä tarkastella käyttökatteeseen riittävyttä verojen, investointien, lainanhoitokulujen ja voitonjaon kannalta. Käyttökateprosentin hyvyteen vaikuttaa suuresti toimiala sekä sen kilpailu. (sama, viitattu 19.12.2019.)

Liiketalosprosentti

Yrityksen liiketalos kertoo liiketoiminnan tuloksen, josta ei ole vielä vähennetty rahoituseriä ja veroja. Liiketaloksessa on huomioitu vaihto-omaisuuden lisäksi myös käyttöomaisuuden kuluminen, kuten poistot. Lukua voidaan verrata joko oman yrityksen aikaisempiin liiketaloksiin, tai samalla toimialalla toimivien yritysten välillä. Liiketalosprosentti kuvaa liiketaloksen suhdetta liikevaihtoon (katso kaava 3). (Alma Talent Oy, viitattu 29.12.2019.)

KAAVA 3. Liiketalosprosentin laskentakaava (Alma Talent Oy, viitattu 29.12.2019)

$$\text{Liiketalos-\%} = 100 \times \frac{\text{Liiketalos}}{\text{Liikevaihto}}$$

Koska tunnusluvussa ei ole huomioitu rahoituskuluja, voi tunnuslukua vertailla keskenään eri yritysten välillä. Tunnusluvussa ei siis ole huomioitu esimerkiksi yrityksen suurta velkaa ja näin ollen velallinen ja velaton yritys ovat tämän tunnusluvun osalta vielä vertailukelpoisia ja samalla viivalla. Liiketaloksen arviointiin vaikuttaa kuitenkin yrityksen verojen ja rahoituskulujen määrä, sillä liiketaloksella katetaan vielä nämä yrityksen kulut. Jos yrityksellä on paljon esimerkiksi vierasta pääomaa, on liiketalosprosentinkin oltava suurempi, jotta kulut voidaan rahoittaa. Jos liiketalosprosentti on miinusmerkkinen, voidaan olettaa, että yrityksen kannattavuus on heikolla pohjalla. (sama, viitattu 29.12.2019.)

Oman pääoman tuotto-%

Yksi tärkeimmistä kannattavuuden tunnusluvuista on oman pääoman tuotto-% (katso kaava 4). Tunnusluku kertoo, kuinka paljon oma pääoma on kasvanut tuottoa tilikaudella. Tuloksesta nähdään, miten hyvin yritys on onnistunut kasvattamaan omaa pääomaa, jonka omistajat ovat sijoittaneet yritykseen. (Alma Talent, viitattu 30.12.2019.)

Tunnusluvun osoittajana on tilikauden voitto. Tilikauden voittoon täytyy kuitenkin tehdä joitakin muutoksia, jotta tunnusluvusta tulisi vertailukelpoinen. Tilikauden voitosta poistetaan poikkeukselliset erät sekä poistoeron ja verotusperusteisten varausten että tilinpäätössiirtojen muutokset. Koska tilinpäätössiirrot eliminoidaan, täytyy tuloverojen määrääkin mahdollisesti muuttaa. Nimittäjänä oleva oma pääoma saadaan taseesta. Sen arvona käytetään yleensä tilikauden alun ja tilikauden lopun arvojen keskiarvoa. Omaa pääomaa oikaistaan tilinpäätössiirroilla. Siihen lisätään

tilinpäätössiirtojen määrä, joista on vähennetty laskennallisten verojen määrä. Omaan pääomaan voidaan tarvittaessa tehdä myös muita korjauksia. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 170.)

KAAVA 4. Oman pääoman tuotto-%:n laskentakaava (Yritystutkimus Ry 2017, 68)

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = 100 \times \frac{\text{Nettotulos (12kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

On tärkeää, että yritys kasvattaa tuottoa omalle pääomalle. Omistajilla on yleensä tietty tuottotavoite sijoittamalleen pääomalle ja se asettaakin omalle pääomalle tuottotason. Voidaan ajatella, että tuottojen olisi kuitenkin hyvä olla enemmän kuin riskittömien valtion joukkovelkakirjalainojen tuottotaso, sillä oman pääoman käyttö on riskialttiimpaa. Mitä riskialttiimpaa yritystoiminta on, sitä suurempi oman pääoman tuottotason ja siihen lisätyn riskilisän täytyy olla. Oman pääoman tuotolle on myös ohjearvoja, joiden mukaan tunnuslukua voi arvioida (katso taulukko 1). (Alma Talent Oy, viitattu 30.12.2019.)

TAULUKKO 1. Oman pääoman tuotto-%:n ohjearvot (sama, viitattu 30.12.2019)

Arvio	%
Erinomainen	yli 20 %
Hyvä	15-20 %
Tyydyttävä	10-15 %
Välttävä	5-10 %
Heikko	alle 5 %

Sijoitetun pääoman tuotto-%

Sijoitetun pääoman tuotto-% (katso kaava 5) on yleisin kannattavuuden tunnusluku. Se kuvaa yrityksen saamaa tuottoa sijoitetulle pääomalleen. Tunnusluvun laskennassa osoittajana oleva voitto lasketaan samalla tavalla kuin aikaisemmin mainitussa oman pääoman tuotto-%:ssa. Tämän tunnusluvun laskemisessa voittoon lisätään myös rahoituskulut sekä verot, eli vieraan pääoman sijoittajan tuotto, korot, provisiot ja vastaavat rahoitustuotot. Nimittäjänä oleva sijoitettu pääoma koostuu taseesta löytyvistä omasta pääomasta ja sijoitetusta vieraasta pääomasta. Vieraasta

pääomasta vähennetään korottomat velat, ostovelat ja siirtovelat. Omaan pääomaan tehdään samat korjaukset kuin oman pääoman tuotto-%:n laskennassakin. Myös sijoitetun pääoman tuotto-% lasketaan käyttämällä sijoitetun pääoman osalta tilikauden alun ja lopun arvojen keskiarvoa. (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 173, 174.)

KAAVA 5. Sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava (Yritystutkimus Ry 2017, 67)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = 100 \times \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}}$$

Sijoitetun pääoman tuotto-% voi antaa väärän kuvan yrityksen kannattavuudesta, jos yritys on tehnyt suuria investointeja, mutta ne eivät ole vielä tuottaneet lisätuottoa yritykselle. Myös joillakin toimialoilla pienet pääomat voivat nostaa sijoitetun pääoman tuoton korkeaksi, vaikka tulos olisi pieni. (Erkkilä 2012, viitattu 30.12.2019.) Tunnuksien vertailevuutta vaikeuttaa se, että vierasta pääomaa ei voida aina luotettavasti jakaa korolliseen ja korottomaan osaan (Alma Talent Oy, viitattu 30.12.2019.)

Sijoitetun pääoman tuoton on hyvä olla vähintään yrityksen vierasta pääomastaan maksamien korkojen verran. Sekä omalle että vieraalle pääomalle olisi hyvä saada vähintään rahamarkkinoiden korkotason suuruinen tuotto. Omistajat, jotka sijoittavat yritykseen omaa pääomaa, vaativat kuitenkin usein korkeampaa tuottoa, sillä oman pääoman sijoitukset ovat riskialttiimpia. Näin ollen sijoitetun pääoman tuoton täytyisi olla huomattavasti lainakorkoja suurempi. Tuotto-% on välttämätön, jos prosentti on saman verran, kuin yrityksen vierasta pääomasta maksama rahoituskuluprosentti. Sijoitetun pääoman tuotto-%:llekin on arvioitu ohjearvoja, joiden mukaan tulosta voi tulkita (katso taulukko 2). (Erkkilä 2012, viitattu 30.12.2019.)

TAULUKKO 2. Sijoitetun pääoman tuottoprosentin ohjearvot (Alma Talent Oy, viitattu 30.12.2019.)

Arvio	%
Erinomainen	yli 15 %
Hyvä	10-15 %
Tyydyttävä	6-10 %
Välttävä	3-5 %
Heikko	alle 3 %

Kokonaispääoman tuottoprosentti

Kokonaispääoman tuottoprosentti (katso kaava 6), toiselta nimeltään kansantalouden kannattavuus, kertoo miten paljon yritys saa tuottoa yritystoimintaan sitoutuneista korottomista ja korollista pääomista (Kaisanlahti, Leppiniemi & Leppiniemi 2017, 177). Tunnusluvussa tilikauden tulokseen lisätään rahoituskulut ja verot, jonka jälkeen näiden yhteissummaa verrataan yritystoimintaan sitoutuneeseen pääomaan. Koska rahoituskulujen ja verojen vaikutus eliminoidaan, ei tunnuslukuun mahdollisesti vaikuta veronmaksupolitiikka eikä verotustekniikka. (Rajala 2011, viitattu 6.1.2020.)

KAAVA 6. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskentakaava (Yritystutkimus Ry 2017, 66)

$$\text{Kokonaispääoman tuotto-\%} = 100 \times \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin}}$$

Tunnusluvun avulla saadaan selville, miten hyvin yritys on huolehtinut kokonaispääomastaan tilikaudella. Sijoitetun pääoman tuottoprosentissa hankalaa oli luvun jakaminen korolliseen ja korottomaan pääomaan, jonka vuoksi tämä tunnusluku on käyttökelpoisempi. Tunnuslukua voidaan vertailla myös eri toimialoilla toimivien yritysten välillä. (Rajala 2011, viitattu 6.1.2020.)

Yritystoiminnassa on tärkeää, että käytettäville tuotannontekijöille saadaan luotua lisäarvoa. Lisäarvo jakaantuu kolmelle eri taholle, omistajille nettotuloksen kautta, rahoittajille rahoituskulujen kautta sekä yhteiskunnalle verojen kautta. Tunnusluvun nimittäjänä oleva taseen loppusumma keskimäärin kertoo resursseista, jotka ovat sidoksissa toimintaan. (sama, viitattu 6.1.2020.) Kokonaispääoman tuottoprosentille on annettu ohjearvoja tulkintaa helpottamaan (katso taulukko 3).

TAULUKKO 3. Kokonaispääoman tuottoprosentin tulkinnan ohjeavot (Alma Talent Oy, viitattu 6.1.2020)

Arvio	%
Hyvä	yli 10 %
Tyydyttävä	5 – 10 %
Heikko	alle 5 %

4.1.2 Vakavaraisuus

Vakavaraisuus eli pääomarakenne mittaa yrityksen rahoituksen riskejä. Jos yrityksen varallisuus koostuu suurilta osin vieraasta pääomasta, tarkoittaa se huonoa vakavaraisuutta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 162.) Rahoituksen riskit kasvavat sitä mukaa, mitä enemmän on vierasta pääomaa. Toisaalta taas yritys, joka käyttää vierasta pääomaa liian varovaisesti, ei pysty hyödyntämään vieraan pääoman vipuvaikutusta ja oman pääoman tuotto jää pienemmäksi. Vipuvaikutuksella tarkoitetaan esimerkiksi vieraalla pääomalla tehtyjä investointeja, jotka tuottavat niin paljon rahavirtaa, että se kattaa vieraan pääoman kustannusten lisäksi myös operatiivisen liiketoiminnan kulut ja loppu rahavirta jää omistajille. Näin omistajien tuotto sijoittamalleen pääomalle kasvaa. (Kallunki 2014, 114, 115.)

Yrityksen on siis hyvä miettiä tarkkaan, milloin ottaa lainaa toimintansa kattamiseen, ja milloin käyttää omaa pääomaa. Riskit pienenevät, kun käyttää yrityksen rahoitukseen omaa pääomaa ja kun tuloksellaan pystyy kattamaan vieraan pääoman veloitteet. Samalla toimialalla toimivilla yrityksillä pääomarakenne on yleensä melko samanlainen, sillä jokaisella toimialalla on omanlaisensa liiketoiminnan riskit. Jos riskit ovat suuria, täytyy toimialan yritysten pyrkiä vahvaan vakavaraisuuteen. Vieraan pääoman määrää voi säädellä ottamalla lainaa ja maksamalla sitä pois. Oman pääoman määrään vaikuttaa yrityksen nettotulos, jaetut osingot, omien osakkeiden ostot ja pääoman palautukset sekä osakeannit. (Ikäheimo, Laitinen, Laitinen & Puttonen 2014, 75, 76.)

Vakavaraisuuden tunnusluvut mittaavat yrityksen omavaraisuusastetta, nettovelkaantuneisuutta ja nettorahoitusta. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi vakavaraisuuden tunnuslukujen laskemista ja tulkintaa. Osaan tunnusluvuista on myös annettu ohjearvoja vertailua helpottamaan.

Omavaraisuusaste

Vakavaraisuuden yleisin käytetty mittari on omavaraisuusaste. Omavaraisuusaste tarkoittaa oman pääoman ja koko pääoman välistä suhdetta prosentteina (katso kaava 7). (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 163.)

KAAVA 7. Omavaraisuusasteen laskentakaava (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 163)

$$\text{Omavaraisuusaste (\%)} = 100 \times \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Koko pääoma}}$$

Omavaraisuusasteen laskentakaavassa jakajana voidaan käyttää taseen loppusummaa. Saadut ennakot voidaan vähentää koko pääoman määrästä, sillä sen ei katsota olevan varsinaista vierasta pääomaa, josta syntyisi rahoitusriskejä. (sama, 162.) Omavaraisuusasteelle on annettu ohjearvoja, joiden mukaan laskettua lukua voidaan tulkita (katso taulukko 4).

TAULUKKO 4. Omavaraisuusasteen tulkitseminen (Yritystutkimus Ry 2017, 70)

Arvio	%
Hyvä	yli 40 %
Tyydyttävä	20 – 40 %
Heikko	alle 20 %

Tunnusluvun arviointi on kuitenkin yrityskohtaista, sillä yrityksen velkaantumisastetta voidaan pitää hyväksyttävänä, jos liiketoiminnan riskit ovat alhaiset ja tulokehitys hyvää. Jos taas yrityksen tulot vaihtelevat suuresti ja tulokehitys on huonoa, on tilanne huolestuttava ja yritystoiminnan jatkuminen vaakalaudalla. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 163.)

Suhteellinen velkaantuneisuus

Suhteellinen velkaantuneisuus on toinen vakavaraisuuden mittari. Suhteellisen velkaantuneisuuden kaavan avulla tarkastellaan, minkä verran yrityksellä on vierasta pääomaa suhteessa liikevaihtoon (katso kaava 8). Tässäkin kaavassa saadut ennakot on hyvä vähentää vieraan pääoman määrästä ennen laskemista. (Yritystutkimus Ry 2017, 70.)

KAAVA 8. Suhteellisen velkaantuneisuuden laskentakaava (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 163)

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = 100 \times \frac{\text{Taseen velat}}{\text{Liikevaihto}}$$

Jos yrityksen suhteellinen velkaantuneisuus on korkea, täytyy yrityksen liiketuloksen olla hyvä, jotta vieraan pääoman maksuista selvitään (Yritystutkimus Ry 2017, 70). Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun avulla voidaan määritellä yritykseltä vaadittavan käyttökateen määrä, jotta vieraan pääoman velvoitteet saadaan hoidettua (Alma Talent Oy, viitattu 6.12.2019).

Hyväksyttävä suhteellisen velkaantuneisuuden määrä vaihtelee yritysten välillä hyvin paljon. Tunnuslukua voidaan käyttää yrityksen toiminnan kehittymisen selvittämisessä ja seuraamisessa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 163.) Yritystutkimus Ry on määritellyt tunnusluvulle ohjearvot (katso taulukko 5).

TAULUKKO 5. Suhteellisen velkaantuneisuuden tulkinnan ohjearvot (Yritystutkimus Ry 2017, 70)

Arvio	%
Hyvä	alle 40 %
Tyydyttävä	40 – 80 %
Heikko	yli 80 %

4.1.3 Maksuvalmius

Maksuvalmiudessa on kyse yrityksen kyvystä suoriutua maksuihin liittyvistä velvoitteistaan. Erityisesti likviditeetillä seurataan selviytymistä juoksevista kuluista ja jokahetkisestä varojen riittävydestä. Sen selvittäminen tilinpäätöksestä ei ole yksinkertainen ja helpoin, mutta se on kuitenkin yrityksellä todella hyödyllinen mittari. Maksuvalmiutta kuvaavat tilanteet voivat muuttua yllättäen yksittäisistäkin tapahtumista ja tämän vuoksi tilinpäätös ei ole paras perusta maksuvalmiuden tutkimiselle. Sillä pystytään tutkimaan tunnuslukuja vain yleisesti ja suuntaa antavasti. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 164.)

Yleisimmät maksuvalmiutta mittaavat tunnusluvut ovat quick ratio ja current ratio, jotka perustuvat tase-eriin. Näiden mittarien perustana ovat taseen lyhytvaikutteiset erät eli käyttöpääomat. Toinen tapa on käyttää kassavirtapohjaisia tunnuslukuja, jotka kertovat miten yritys on kyennyt selviytymään juoksevista maksuistaan. Kassavirrat muodostuvat maksuista, jotka tulevat yritykseen ja lähtevät sieltä. (Niskanen & Niskanen 2003, 117-118.)

Seuraavissa kappaleissa käydään läpi näitä maksuvalmiuden tunnuslukujen kaavoja sekä niiden avulla maksuvalmiuden arvioimista. Osalle tunnusluvuista on annettu ohjearvoja arvioimista helpottamaan.

Current ratio

Current ratio-tunnuslukua (katso kaava 9) käytetään yleisesti yrityksen likviditeetin ja lyhytaikaisten velkojen maksukyvyyn mittarina. Current ration mukaan maksuvalmiutta katsotaan ilmentävän rahoitusomaisuuden lisäksi vaihto-omaisuus. Tunnusluku poikkeaa nettokäyttöpääomasta siinä, että se on ilmaistuna suhdelukumuodossa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 165.) Tälle tunnusluvulle on annettu vertailuarvot (katso taulukko 6), jonka perusteella voidaan arvioida yrityksen maksukykyä.

KAAVA 9. Current ratio laskentakaava (sama)

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Lyhytaikaiset velat}} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} + \text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

TAULUKKO 6. Current ratio tunnusluvun vertailupohja (Yritystutkimus Ry 2017, 75)

Arvo	Arvio
Yli 2	Hyvä
1-2	Tyydyttävä
alle 1	Heikko

Quick ratio

Quick ratio-tunnusluvussa käytettävissä olevan omaisuuden, eli rahoitusomaisuuden, määrää verrataan lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan (katso kaava 10). Jos omaisuus riittää kattamaan lyhytaikaisen vieraan pääoman, maksukyvyyn voidaan sanoa olevan hyvä. Quick ratio on current ratioa lyhytaikaisemman maksuvalmiuden mittari, jonka vuoksi sen voidaan sanoa mittaavan likviditeettiä ankarammin. Siinä on eliminoitu huonosti realisoitavissa olevat varat esimerkiksi varasto sekä lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta vähennetty saadut ennakot. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 164-165.) Quick ratio-tunnusluvulle on myös annettu vertailuarvot (katso taulukko 7), jotka selkeyttävät tunnusluvun arvioimista.

KAAVA 10. Quick ratio laskentakaava (sama, 165)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

TAULUKKO 7. Quick ratio tunnusluvun vertailupohja (Yritystutkimus Ry 2017, 75)

Arvo	Arvio
Yli 1	Hyvä
0,5 - 1	Tyydyttävä
alle 0,5	Heikko

Current ration ja quick ration heikkouksiksi voidaan lukea se, että ne antavat kuvan maksuvalmiudesta vain yhtenä tiettyä päivänä. Kuten aiemmin mainittiin, maksuvalmiutta kuvaavat tilanteet voivat muuttua yllättäen yksittäisistäkin tapahtumista ja tämän vuoksi tilinpäätös ei ole paras perusta maksuvalmiuden tutkimiselle. Tilinpäätösmittareita on tämän vuoksi myös helppo manipuloida ja ne voivat antaa virheellisen kuvan yrityksen maksuvalmiudesta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 164.)

Käyttöpääoma

Käyttöpääoma (katso kaava 11) mittaa rahoituksen määrää, joka on sitoutunut yhtiön day-to-day toimintaan ja siten kertoo sen tehokkaasta käyttämisestä. Käyttöpääoman rahoituslähteitä ovat lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset velat ja oma pääoma. Pääoma on sitoutunut yhtiön toiminnan eri vaiheisiin johtuen varojen siirron viivästymisestä suoritteeseen nähden. Pääoma voi olla sitoutunut esimerkiksi vaihto-omaisuuteen ja myyntisaamisiin. Toisaalta taas yritys voi saada ostoilleen maksuaikaa ja suoritteen käyttöönsä jo ennen tätä. Periaatteessa mitä pienemmällä käyttöpääomalla yritys selviää, sitä parempi on myös sen tilanne. (Alma talent, viitattu 9.12.2019)

Käyttöpääoman prosenttiosuus (katso kaava 12) on käyttöpääoma suhteutettuna liikevaihtoon, koska käyttöpääoman erät riippuvat liikevaihdon määrästä. Käyttöpääoman prosentuaalista osuutta voidaan verrata vain saman toimialan yrityksiin. (sama, viitattu 9.12.2019.)

KAAVA 11. Käyttöpääoman laskentakaava (Alma Talent Oy, viitattu 15.12.2019)

Käyttöpääoma = vaihto-omaisuus + myyntisaamiset + sisäiset myyntisaamiset + osatuloutuksen saamiset - ostovelat - sisäiset ostovelat - saadut ennakot.

KAAVA 12. Käyttöpääomaprocentin laskentakaava (sama, viitattu 15.12.2019)

Käyttöpääoma-% = $100 \times \text{käyttöpääoma} / \text{liikevaihto}$ (12 kk).

Nettokäyttöpääomaprocentti

Nettokäyttöpääoma on myös näiden kolmen lisäksi yleisesti hyödynnetty likviditeetin tunnusluku, jossa nettokäyttöpääoma suhteutetaan liikevaihtoon. Tunnusluku (katso kaava 13) kertoo, kuinka suuri osa käyttöpääomasta rahoitetaan omalla pääomalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. Nettokäyttöpääomaprocentti (katso kaava 14) taas kertoo nettokäyttöpääoman suhteen liikevaihtoon. Sen siis voidaan sanoa kuvaavan yrityksen likviditeetin kehitystä suhteessa liikevaihdon kehitykseen, kun verrataan tunnuslukuja usean vuoden ajalta. (Niskanen & Niskanen 2003, 121.)

KAAVA 13. Nettokäyttöpääoman laskentakaava (sama, 121)

Nettokäyttöpääoma = Vaihto-omaisuus + Rahoitusomaisuus - Lyhytaikainen vieras pääoma

KAAVA 14. Nettokäyttöpääomaprocentin laskentakaava (sama, 121)

$$\text{Nettokäyttöpääoma-\%} = 100 \times \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}}$$

Kiertoajatunnusluvut

Kiertoajatunnusluvuilla tutkitaan rahan sitoutumista liiketoimintaan. Tunnusluvuilla mitataan myyntisaamisten maksuaikojen, ostovelkojen ja varaston kiertoaikaa ja kiertonopeutta. Tunnusluvuilla voidaan myös arvioida näihin tekijöihin liittyviä rahoitustarpeita, vapautettavissa olevaa pääomaa sekä muita yritysrahoituksen suunnitteluun liittyviä seikkoja. Yleisen käsityksen mukaan yritysten pitäisi pyrkiä käyttämään käyttöpääomaansa tehokkaasti, mutta tämäkään asia ei ole yksiselitteinen. (Niskanen & Niskanen 2003, 122-123.) Tässä osiossa tarkastelemme kiertoaika tunnuslukuja ostovelkojen, varaston kierron ja myyntisaamisten osalta.

Myyntisaatavien kiertoaika (katso kaava 15) kertoo, kuinka kauan kestää, että myyntituotot kertyvät kassaan kaupan tekemisen jälkeen. Luku kertoo siis yrityksen perinnän tehokkuudesta ja asiakkaille tarjotun maksuajan vaikutuksesta prosesseihin sitoutuneeseen pääomaan. Tämä tunnusluku saadaan jakamalla valitun ajanjakson loppuhetken myyntisaatavat keskimääräisellä päivätason myynnillä. Päivittäinen myynti taas saadaan jakamalla valitun ajanjakson kokonaismyynti aikaväliin sisältyvien päivien lukumäärällä. Jos ajanjaksoksi valitaan vuosi, yleisesti käytetään jakajana joko 360 tai 365. Tämä sama käytäntö koskee kaikkia kiertoaika mittaavia kaavoja. (Niskanen & Niskanen 2003, 122-123.)

KAAVA 15. Myyntisaatavien kiertoajan laskentakaava (Niskanen & Niskanen 2003, 123)

$$\text{Myyntisaatavien kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaatavat}}{\text{Myynti/Päivät}}$$

Myyntisaatavien kiertonopeus (katso kaava 16 & 17) lasketaan jakamalla laskentaperiodin päivien lukumäärä myyntisaatavien kiertoajalla. Tämä tunnusluku kertoo, kuinka monta kertaa myyntisaatavat kiertävät valitun ajanjakson aikana. Toinen näkökulma on tulkita tätä tunnuslukua lisäinvestointien kautta. Tällöin kaavaan ei tarvita kiertoajan tunnuslukua vaan lasketaan valitun aikavälin aikainen luottomyynti ajanjakson loppuhetken myyntisaatavien saldolla. Tunnusluku kertoo, kuinka monen euron edestä myyntiä saadaan kasvatettua yhden euron lisäinvestoinnilla myyntisaamisiin. Kun kiertoaika on kaavan nimittäjässä, kiertoaika kasvaa silloin kun kiertonopeus pienenee. (Niskanen & Niskanen, 2003, 123.)

KAAVA 16. Myyntisaatavien kiertonopeuden laskentakaava (Niskanen & Niskanen 2003, 124)

$$\text{Myyntisaatavien kiertonopeus} = \frac{\text{Jakson päivien lukumäärä}}{\text{Myyntisaatavien kiertoaika}}$$

KAAVA 17. Myyntisaatavien kiertonopeuden laskentakaava 2 (sama, 124)

$$\text{Myyntisaatavien kiertonopeus} = \frac{\text{Luotollinen myynti}}{\text{Myyntisaatavat}}$$

Vaikka myyntisaamisten kiertoaikaa ja -nopeutta on hyvä seurata, ne eivät kuitenkaan anna tarkkaa kuvaa yrityksen myyntisaatavien tilanteesta. Tunnuslukujen arvot muuttuvat, jos yrityksen myynti muuttuu, vaikka asiakkaiden maksukäyttäytymisessä ei tapahtuisi muutosta aiempaan. Tämän vuoksi myyntisaamisten kiertotunnusluvut eivät riitä yksinään kuvaamaan yritystason myyntisaatavien tarkkailua ja niitä tulkittaessa suositellaan noudattamaan varovaisuutta. (Niskanen & Niskanen 2003, 124.)

Samalla logiikalla kuin tarkastellaan myyntisaatavia, voidaan tarkastella myös ostovelkoja ja niiden kiertoaikaa ja -nopeutta. Nämä ostovelkoihin perustuvat tunnusluvut (katso kaava 18) kertovat, kuinka paljon yritys on käyttänyt maksuaikaa ostovelkojensa maksuun. (Asiakastieto, viitattu 28.12.2019.) Rahoituksen kannalta nämä ostovelkarahoitukset merkitsevät tavarantoimittajalta saatua lyhytaikaista korotonta luottoa (Taloustutka 2019b, viitattu 28.12.2019).

Ostovelkojen kiertoaika kertoo minkälaisia maksuaikoja, yritys on saanut ja hyödyntänyt. Kiertonopeus lasketaan samalla logiikalla kuin myyntisaamisten kohdalla. (Niskanen & Niskanen 2003, 125.)

KAAVA 18. Ostovelkojen kiertoajan laskentakaava (sama)

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{\text{Ostovelat}}{\text{Ostot/Päivien lkm}}$$

Ostovelkojen kiertonopeus (katso kaava 19) saadaan siis jakamalla valitun aikavälin päivät ostovelkojen kiertoajalla. Toinen vaihtoehto on jakaa valitulla aikavälillä tapahtuneet ostot loppuhetken ostovelkojen määrällä. (katso kaava 20) (Niskanen & Niskanen 2003, 125.)

KAAVA 19. Ostovelkojen kiertonopeuden laskentakaava (sama)

$$\text{Ostovelkojen kiertonopeus} = \frac{\text{Tarkastelujakson päivät}}{\text{Ostovelkojen kiertoaika}}$$

KAAVA 20. Ostovelkojen kiertoajan laskentakaava 2 (sama)

$$\text{Ostovelkojen kiertonopeus} = \frac{\text{Ostot}}{\text{Ostovelat}}$$

Näitä tunnuslukuja tulkitaan siten, että mitä hitaammin ostovelkojen maksu tapahtuu, sitä pidemmälle yritys on lykännyt laskujensa maksua. Ostovelkojen edullisuus ja hyöty yritykselle riippuu paljon maksuehdoista, jotka voivat vaihdella paljon. Tämän vuoksi myöskään ostovelkojen kiertoaika ja -nopeutta ei suositella käytettävän rahoituksen analysoinnissa liian suoraviivaisesti vaan ne antavat vain suuntaa antavaa tietoa. (Niskanen & Niskanen 2003, 125.)

Varaston kiertoaika ilmaisee yrityksen pääoman, joka on sitoutuneena sen varastoihin. Yrityksen ostamat tuotteet ja raaka-aineet ovat yleensä sijoitettuina varastoihin ennen myyntiä tai valmistusta. Tämä tunnusluku kertoo keskimääräisesti, kuinka kauan tavarat ja raaka-aineet ovat sijoitettuina varastossa ennen lopullisia toimenpiteitä. Mitä suurempi tunnusluku on, sitä hitaammin varastot kiertävät ja sitä enemmän pääomaa on sitoutuneena varastoihin. (sama, 127.)

Varaston kiertoaika (katso kaava 21) voidaan laskea jakamalla valitun ajanjakson loppuhetken varastot keskimääräisillä päivittäisillä hankintamenoilla. (sama, 126).

KAAVA 21. Varaston kiertoajan laskentakaava (Niskanen & Niskanen 2003, 127)

$$\text{Varaston kiertoaika} = \frac{\text{Varasto}}{\text{Varastojen hankintameno/ Jakson päivien lkm}}$$

Toinen tapa tarkastella varastojen tilannetta on laskea varaston kiertonopeus (katso kaava 22). Tämänkin arvon pystyy laskemaan kahdella tavalla, joko hyödyntäen varastojen kiertoaikaa kaavassa tai jakamalla vain myytyjen tavaroiden hankintakustannukset valitun ajanjakson loppuhetken varastoilla (katso kaava 23). (Niskanen & Niskanen 2003, 127.)

KAAVA 22. Varaston kiertonopeuden laskentakaava (Niskanen & Niskanen 2003, 127)

$$\text{Varaston kiertonopeus} = \frac{\text{Jakson päivien lkm}}{\text{Varastojen kiertoaika}}$$

KAAVA 23. Varaston kiertonopeuden laskentakaava 2 (sama)

$$\text{Varaston kiertonopeus} = \frac{\text{Jakson päivien lkm}}{\text{Varastojen kiertoaika}}$$

4.2 Kassavirta-analyysi

Aiempiä tunnuslukuja tukemaan voidaan lisäksi tehdä kassavirta-analyysi, jossa suoriteperusteiset tilinpäätöksen erät muutetaan liitetietoja apuna käyttäen kassaperusteisiksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 20.) Tämä tehdään, koska suoriteperusteinen kirjausmenettely ei näytä yrityksen kassavirtoja suoraan esimerkiksi liikevaihdon ja myynnin kassamaksujen, ostojen ja ostomaksujen ja investointien ja tuloslaskelman poistojen välillä. Kassavirroista saatu informaatio on monille tilinpäätöksestä kiinnostuneelle merkittävä apu ja se antaa lisätietoa yrityksen taloudellisesta tilanteesta, jota muuten olisi vaikea saada. (Niskanen & Niskanen 2003, 164.) Kassavirtalaskelma tehdään Yritystutkimusneuvottelulautakunnan mallin mukaisesti tilinpäätösanalyysin välineeksi. (Niskanen & Niskanen 2003, 192.)

Kassavirtalaskelma (katso kaava 24), joka esitetään vähennysmuodossa, osoittaa, kuinka myyntitulot ovat riittäneet kattamaan kulut ja kuinka pitkälle rahoitus on saavutettu omaa pääomaa tai velkaa käyttämällä. Jos tulot ovat olleet suuremmat kuin kulut, kassavirtalaskelma osoittaa, kuinka syntynyttä ylijäämää on käytetty. (Gaudeamus Helsinki University Press 2013, 58.)

Koska tilikauden liikevaihto on suoriteperusteinen, on siinä huomioitu vain asiakkaille tehdyt laskutukset. Samoin ostoista on huomioitu vain ne, jotka ovat saapuneet. Tämän vuoksi tilinpäätöksessä ei ole huomioitu kaikkia tulleita tai maksettuja maksuja, jotka kertyvät tilinpäätöksen tekemisen jälkeen. Poistoja ei kassavirta-analyysissä huomioida, koska ne eivät ole kassavirtoihin vaikuttavia. (Niskanen & Niskanen 2003, 166-167.)

KAAVA 24. Yritysneuvottelulautakunnan malli kassavirta-analyysistä (Yritystutkimus Ry, 56)

KASSAVIRTALASKELMA

Liiketulos	_____
+ Poistot ja arvonalentumiset	_____
Käyttökate	_____
-/+ Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys / vähennys	_____
+/- Pakollisten varausten lisäys/vähennys	_____
Toimintajäämä	_____
+ Rahoitustuotot	_____
- Rahoituskulut	_____
- Verot	_____
+/- Satunnaiset tuotot/kulut	_____
Rahoitusjäämä	_____
-/+ Investoinnit (netto)	_____
-/+ Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lis/väh	_____
Investointijäämä	_____
+/- Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys	_____
+/- Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lis/väh	_____
+/- Pääomalainojen lisäys/vähennys	_____
+/- Oman pääoman maksullinen lis/väh (pl osingonjako)	_____
- Osingonjako / Yksityiskäyttö	_____
-/+ Lainasaamisten lisäys/vähennys	_____
Rahavarojen muutos	_____
+ Rahavarat tilikauden alussa	_____
- Rahavarat tilikauden lopussa	_____
=	0

Kassavirtalaskelmassa käytettävä liiketulos on oikaistun tuloslaskelman liiketulos poistojen jälkeen ilman palkan korjauksia. Liikevoittomarginaali kuvaa yrityksen liiketoiminnan kannattavuutta ja tuloista ennen poistoja ja rahoituseriä. Liikevoittoprosentti lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalennukset liiketulokseen. Koska tuloslaskelma on laadittu suoriteperusteisesti, liikevoittomarginaalia on mukautettava muuttamalla käyttöpääomaa ja pakollisia varauksia ensisijaisen toiminnan tuottaman kassavirran eli toiminnan nettorahavirran selventämiseksi. Kassavirtalaskelman erien laskeamiseen tarvitaan yllä olevan kaavan lisäksi monia apulaskelmia, mutta se toimii hyvänä pohjana laskelman tekemiselle. (Gaudeamus Helsinki University Press 2013, 59.)

5 TUNNUSLUKUJEN VERTAILU

Sen lisäksi, että tunnusluvuille on ilmoitettu erilaisia viitearvoja, voidaan niitä käyttää myös vertailuun. Yleisimpiä vertailukohteita ovat edelliset tilikaudet, tunnusluvuille asetetut normiarvot, toimiala ja erilaisten tahojen antamat luokitukset. Esimerkiksi Alma Talent ja Kauppalehti käyttävät omaa Mestariluokitus-taulukkoaan yrityksen vertailussa. (Alma Talent Oy, viitattu 13.3.2020.)

Seuraavissa osioissa käydäänkin läpi, miten yritys hyötyy kustakin vertailusta ja kuinka vertailu toteutetaan.

5.1 Aikasarjaverailu

Kun samaa arvoa seurataan samalla kaavalla säännöllisin väliajoin, syntyy aikasarja. Seurantaa voidaan tehdä päivittäin, kuukausittain tai vuosittain. Tämän kaltaisesta aikasarjasta voidaan erottaa trendejä, suhdannevaihteluita, kausivaihteluita ja satunnaisvaihteluita. (Alma Talent Oy, viitattu 22.1.2020.)

Taloudellisissa aikasarjoissa, kuten tunnuslukuanalyseissä, esiintyy yleensä muutaman vuoden mittaista suhdannevaihtelua talouden nousu- ja laskusuhdanteiden mukaisesti. Vuoden aikana esiintyvää säännöllistä vaihtelua kutsutaan kausivaihteluksi. Monet talouden asiat vaihtelevat vuodenajan mukaan varsinkin tietyillä toimialoilla. Aikasarjoissa esiintyy kausivaihtelun ja suhdannevaihtelun lisäksi satunnaisvaihtelua, jolla tarkoitetaan sitä, että mittaustulokset vaihtelevat jonkin verran mittauskerrasta toiseen, vaikka muutosta ei olisikaan todellisuudessa tapahtunut. (Alma Talent Oy, viitattu 22.1.2020.)

5.2 Toimialaverailu

Tunnuslukuja voidaan myös vertailla toimialan ja yrityksen suuruusluokan perusteella. (Tilastokeskus, viitattu 12.3.2020). Kun halutaan verrata yritysten tilinpäätöksiä toisiinsa, on avuksi muuttaa tilinpäätös prosenttimuotoon. Prosenttimuotoinen tilinpäätös mahdollistaa vertailun suhteutettuna yritysten kokoon ja näin ollen kokoerot eivät häiritse vertailutulosta. (Niskanen & Niskanen 2003, 96.)

Toimialavertailu ja kilpailijoista lasketut tunnusluvut ovat hyödyllisiä varsinkin tavoitteenasetannassa. Tässä yhteydessä puhutaan usein benchmarkingista, joka tarkoittaa toimialan parhaiden yritysten toimintatapojen ja saavutusten vertaamista omaan toimintoihin. Näin pystytään tekemään johtopäätöksiä eroista ja suunnitella omaa toimintaa paremmin. (Salmi 2012, 257.)

5.3 Muut vertailumenetelmät

Viitearvojen sekä ajallisen- ja toimialallisenvertailun lisäksi on syntynyt trendianalyyseja ja eri toimijoiden omia mittausluokitteluja. Trendianalyysissä on kyse myös ajallisesta vertailusta, mutta siinä asetetaan usean vuoden tilinpäätökset prosenttimuotoon ja varhaisimman vuoden arvoksi asetetaan 100. (Niskanen & Niskanen 2003,96.)

Alma Talent Oy:n ja Kauppalehden oma menestyjäluokitus mittaa sekä rahoituksellista riskiä että liiketaloudellista menestystä. Menestystä mitataan kuuden osa-alueen pohjalta taulukko 8 mukaisesti, joista yritys saa pisteitä kokoluokassaan, vertailtuna Alma Talent Tietopalvelun tietokannan muihin yrityksiin sekä vertailtuna oman toimialan muihin yrityksiin.

TAULUKKO 8. Menestyjäluokitus (Alma Talent Oy, viitattu 13.3.2020.)

Toiminnan tunnuspiirre	Tunnusluku
Kasvu	Liikevaihdon kasvu-% (3 vuoden painotettu keskiarvo)
Kannattavuus	Sijoitetun pääoman tuotto-%
Tulos	Nettotulos ennen veroja-%
Maksuvalmius	Current ratio
Omavaraisuus	Omavaraisuusaste-%
Riskiärsietokyky	Kolmen muuttujan Z-luku

Yksittäiseltä osa-alueelta saadut pisteet (katso taulukko 9) kuvaavat prosenttimuodossa yrityksen sijoitusta vertailuryhmässä. Menestyjäluokituksessa pisteitä on 0-100 ja kirjainarvosanat vastaavat pisteinä 10 pistettä. Esimerkiksi A+ vastaa 90-100 pistettä. (Alma Talent Oy, viitattu 12.3.2020.)

TAULUKKO 9. Menestyjäluokitus (Alma talent, viitattu 13.3.2020.)

Arvosana	Luokitus	Alaraja	Yläraja
Erinomainen	A+, A ja A-	70	100
Hyvä	B+ ja B	50	70
Tyydyttävä	B- ja C+	30	50
Välttävä	C ja C-	10	30
Heikko	D	0	10

6 KÄYTTÖOHJEIDEN LAATIMINEN

Oulun ammattikorkeakoulu ottaa käyttöön Talgraf Oy:n kehittämän tilinpäätöksen analyysiohjelma Accunan, jonka käyttöä opiskelijat saavat harjoitella Yrityksen talouden analysointi -opintojaksolla. Oppinäytetyömme tuotollisena osuutena on tehdä Accuna-ohjelman käyttöä tukeva opas koulun opiskelijoille.

Käyttöoppaan laatimisen idea syntyi todellisesta tarpeesta tuotokselle. Tilinpäätösanalyysiohjelma Accuna on ensimmäistä kertaa koulumme oppilaiden käytössä ja selkeitä oppilaille suunnattuja ohjeita ei valmiiksi ollut. Tavoitteenamme oli laatia selkeä ja mahdollisimman hyvin opiskelijoiden tarpeita vastaava opas. Tässä kappaleessa käymme ensin läpi perustietoja Accunasta ja Talgraf Oy:stä, jonka jälkeen kerromme käyttöohjeiden luomisen lähtökohdista ja sen totetuksesta.

6.1 Talgraf Oy

Talgraf Oy on vuonna 1992 perustettu suomalainen perheyritys, joka tarjoaa yrityksille ja yhteisöille ohjelmistoratkaisuja. Ohjelmistoratkaisuilla tarkoitetaan talouden suunnittelua, seurantaa ja ennustamista helpottavia ohjelmia, joissa on huomioituna asiakasyritysten eri tarpeet. (Talgraf, viitattu 4.1.2020.)

6.2 Accuna-analyysiohjelma

Accuna-ohjelmistojen tarkoitus on tehdä liiketoiminnan suunnittelusta, raportoinnista ja ennustamisesta selkeää ja vaivattomampaa. Ohjelmassa voidaan käsitellä ja yhdistellä mitä tahansa liiketoimintatietoa sekä numero-, grafiikka- että mittarimuodossa. Accuna-ohjelmisto integroituu suurimpaan osaan yritysten käytössä oleviin järjestelmiin ja rajapinnat ovat olemassa valmiiksi jo yli 50 ohjelmistoon. Talgraf myös luo uusia rajapintoja eri ohjelmiin asiakkaiden tarpeiden mukaan. (Talgraf, viitattu 4.1.2020.)

Accuna-tilinpäätösanalyysiohjelma tuottaa taloudellisista tiedoista visuaaliset raportit automaattisesti. Lukujen lisäksi raportteja voidaan manuaalisesti muokata vastaamaan yrityksen tarpeita. Raporteille voidaan rajata esimerkiksi eri laskentakohteita, toimintoja tai alueita. Accuna sisältää

kattavan valikoiman erilaisia grafiikka- ja mittarivaihtoehtoja, jotka auttavat hahmottamaan yrityksen lukuja helpommin. Accunassa on myös mahdollista porautua yrityksen lukuihin eli nähdä mistä valittu luku koostuu. (sama, viitattu 12.3.2020.)

6.3 Lähtökohdat

Toiminnallisen opinnäytetyön tukena meillä oli laadullisen tutkimuksen menetelmät. Laadullisen tutkimuksen aineistonhankintamenetelmänä käytimme avointa keskustelua ja havainnointia. Avoimia keskusteluja kävimme yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa. Keskusteluissa täsmennetään toimeksiantajan ja yhteistyökumppanin toiveita ja opas toteutetaan sen pohjalta. Ohjeistusta laatiessa käytimme apuna keräämäämme teoriapohjaa ja Talgar Oy:n laatimaa kattavampaa ohjelman käyttöopasta.

Aihetta lähestytään empiirisen tutkimuksen menetelmin eli keräämällä teoreettista aineistoa ja analysoimalla keskusteluista saatua tietoa suunnitelman mukaisesti. Kehittämistehtävän luonteen vuoksi keskustelut käytiin niin sanotussa vapaassa tutkimusasetelmassa. Havainnointi, keskustelut ja omat kokemukset ovat luonteva perusta tiedon keräämiseen ja koimme ne toimivimmaksi vaihtoehdoksi. (Sarajärvi & Tuomi 2009, 72-73.)

Tutkimuksen teoriapohja muodostuu käsitteistä ja niiden välisistä suhteista sekä tilinpäätöksen syvällisestä analysoinnista tunnuslukuja hyödyntäen. Teorian luoma viitekehys ohjaa konstruktivistista tutkimusta ja sen suuntaa. Teoria auttaa oppaan toteuttamisessa ja käsitteiden ymmärtämisessä.

Internetistä löytyy paljon aihetta koskevaa tietoa ja aikaisempia opinnäytetöitä. Opinnäytetyöt olivat lähes poikkeuksetta toteutettu laadullisina tutkimuksina. Opinnäytetöitä löytyi erilaisia, mutta pääasiassa niissä oli toimeksiantajana yritys, joka itse tarvitsi tilinpäätöksestään analyysiä ja tämän vuoksi oma aiheemme erottuu muista.

6.4 Toteutus

Aloitimme ohjeiden laatimisen osallistumalla tilaisuuteen, jossa Talgraf Oy:n henkilökunta esitteli ohjelmaa ja sen käyttöä opettajille ja meille opinnäytetyön tekijöille. Esittely oli kattava ja saimme laajasti tietoa kyseisestä yrityksestä ja Accuna-ohjelman käytöstä. Keskustelimme

tilinpäätösanalyysiohjelma Accunan käyttöä ohjaavan opettajan kanssa siitä, mitä asioita opintojaksolla käydään läpi ohjelman osalta. Näin saimme rajattua käyttöoppaan mahdollisimman hyvin siten, että siinä esitetään vain kaikki tarpeellinen.

Saimme Talgraf Oy:ltä omat tunnukset Accunan käyttöön, joten saimme ennen käyttöoppaan tekoa tutustua ja opetella käyttämään Accunaa itsenäisesti. Ohjelman käytön opettelemisessa meidän apuna oli Talgraf Oy:n laatima opas Accunan käytöstä. Kokeilemalla itse Accunan eri toimintoja, saimme kuvan siitä, mitkä asiat olisi hyvä esittää oppaassamme ja mitkä asiat voidaan jättää oppaasta kokonaan pois. Opintojaksolla ohjelman käyttöä ei käsitellä kovin laajasti, joten käyttöoppaamme on suppeampi, kuin Talgraf Oy:n oma opas.

Kun osasimme käyttää ohjelmaa itse ja ymmärsimme sen eri toiminnot, aloimme tekemään käyttöopasta. Saimme oppaan tekoon vinkkejä koulun käytössä olevien muiden ohjelmien käyttöopasta. Pyrimme pitämään oppaan mahdollisimman yksinkertaisena. Itse oppaan teko oli melko nopea prosessi, sillä olimme tutustuneet etukäteen niin hyvin ohjelman käyttöön.

SISÄLLYS	
1 ALOITUS	3
2 RAPORTTIEN SELAILU	4
2.1. Suodattimet	5
2.2. Porautuminen	6
3 UUDEN RAPORTIN LUOMINEN	8
3.1 Kaavan luominen	8
4 RAPORTIN MUOKKAUS	10
4.1. Tehdyn muutoksen kumoaminen	10
4.2. Taulukon tai kuvion kopiointi toiseen raporttiin	11
4.3. Taulukon muokkaus	11
4.4 Grafiikan muokkaus	14
4.5. Mittarien muokkaus	17

Yllä oppaan sisällysluettelo. Päätimme, että käyttöoppaassa näytetään järjestyksessä kaikki tarpeelliset toiminnot kirjautumisesta lähtien. Otsikoimme ohjelman käytön päätoiminnot, jotta käyttöoppaassa olisi helppo navigoida kohtaan, johon tarvitsee apua.

Käyttöoppaan pääkohtina on ohjelman käytön aloitus, valmiiden raporttien selailu, uuden raportin luominen ja raportin muokkaus. Keskusteltuamme kurssia opettavan opettajan kanssa tulimme siihen lopputulokseen, että nämä olisivat tärkeimmät toiminnot, joihin opiskelijat kaipaisivat ohjeita. Jätimme oppaasta pois monia sellaisia toimintoja, joita ei luultavasti keretä opintojaksolla käymään läpi.

Itse olemme kokeneet helposti ymmärrettävinä sellaiset oppaat, joissa toiminnot on opastettu kuvien avulla. Täten toteutimme käyttöoppaamme ottamalla kuvakaappauksia Accunan eri toiminnoista, ja selittämällä ne auki. Lähetimme ensimmäisen vedoksen käyttöoppaasta vertaisarvioijillemme testiin ja heiltä saimme palautetta ja konkreettisia korjausehdotuksia oppaaseen. Heidän palautteensa perusteella esimerkiksi lisäsimme ensimmäiselle sivulle esittelyn ohjelmasta ja sen vaatimuksista sekä lisäsimme ohjeeseen nuolia selkeyttämään eri toimintoja. Kuvien ja nuolien lisäämisellä oppaaseen saimme oppaan näyttämään mahdollisimman visuaaliselta ja helposti ymmärrettävältä. Oppaan tarkoituksena olikin, että sen avulla opiskelijat pystyvät opettelemaan omatoimisesti ohjelman käyttöä ilman erillistä opastusta.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia kehittämistutkimus, jossa konkreettisena tuotoksena syntyy ohjekirja tilinpäätösten analysointiohjelma Accunan käytöstä. Tavoitteena oli lisäksi tehdä kattava konstrukttiivinen tutkimus, jossa teoria tuki tuotosta. Tuotoksen lukijan tulisi osata keräämämme teoriapohjan avulla tulkita ja tehdä johtopäätöksiä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista sekä soveltaa tietoa ohjelman käytössä. Opinnäytetyö on tehty taloushallinnon opiskelijoille, joten teoriaosuus ja ohje on laadittu sen perusteella, että lukijalla on aiheesta valmiiksi jo tietoa.

Toiminnallisen tutkimuksen luonteen mukaisesti teoriaosuus ja toiminnallinen tuotos ovat omissa kohdissaan ja koimme tämän tavan toimivaksi opinnäytetyössämme. Teoriaosuuden tarkoitus on antaa informaatiota tilinpäätöksen analysoinnista ja analysoinnin vaatimista toimenpiteistä. Halusimme koota teoriaosuuden loogisesti, jotta lukija saisi mahdollisimman kattavan kuvan aiheesta. Vaikka osa teoriaosuudessamme käsitellyistä asioista ei suoranaisesti ole kytköksissä ohjelmaan ja sen käyttöön, tukevat nämä asiat kuitenkin tilinpäätöksen analysoinnissa tarvittavan tiedon hahmottamisessa. Aiheemme rajaus mahdollisti tämänkaltaisen tiedon sisällyttämisen opinnäytetyöhön.

Johtopäätökset opinnäytetyössämme pohjautuvat suoraan tutkimusongelmaan ja -kysymyksiin. Tutkimusongelmaksemme muodostui mitä erilaisia tarpeita ja vaatimuksia syntyy, kun Accuna tulee käyttöön testiympäristössä opiskelijoille. Tutkimusongelmaamme tarkensimme tutkimuskysymyksillämme:

- Mitkä asiat teoriassa ovat oleellisia ohjelman käytön kannalta?
- Miten keräämämme teoretieto tukee tuotostamme?
- Mitä johtopäätöksiä voi tehdä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista ja miten niitä tulisi tulkita?

Ohjelman käytön kannalta opiskelijan on tärkeää ymmärtää, mistä eri tunnusluvut muodostuvat ja miten tunnuslukuja tulkitaan. Perustieto tilinpäätösanalysoinnista on hyvä olla hallussa, jotta ohjelman käyttö sujuu ja siitä on hyötyä opiskelijalle. Teoriaosuudessamme kirjoitimme kattavasti niiden tunnuslukujen laskemisesta ja tulkinnasta, joita myös Accuna-ohjelmassa käsitellään. Muu kirjoitti-

mamme teoriaosuus, kuten tilinpäätösanalysoinnin lähtökohdat ja perustieto tilinpäätösanalysoinnista auttaa lukijaa ymmärtämään sen, mistä tunnuslukujen tiedot on saatu ja mitä hyötyä tilinpäätösanalysoinnista on. Teoriaosuutemme tukee hyvin toiminnallista tuotostamme. Käyttöoppaassamme on esitetty muun muassa, miten uusia tunnuslukuja voi laskea Accuna-ohjelmassa. Käyttöoppaassamme ei ole kuitenkaan selitetty, mitä kaavoja tunnuslukujen laskemiseen tarvitaan tai mistä tilinpäätöksen eristä tunnusluku muodostuu. Nämä tiedot ohjelmaa opettelevan täytyy katsoa opinnäytetyömme teoriaosuudesta.

Tilinpäätösanalyysillä pyritään selvittämään yrityksen kannattavuutta, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Opinnäytetyömme Tunnusluvut-osiossa selvennetään näiden yrityksen taloutta mittaavien tekijöiden merkitystä sekä erilaisia tunnuslukuja niiden selvittämiseen ja analysointiin.

Tunnuslukujen vertailu-kappaleessa taas käsiteltiin tapoja arvioida näitä tunnuslukuja. Näissä kappaleissa vastataankin tutkimuskysymykseemme; Mitä johtopäätöksiä voidaan tehdä tilinpäätösanalyysin tunnusluvuista ja miten niitä tulisi tulkita? Vaikka pelkästään tilinpäätösinkin kertoo paljon yrityksen tilanteesta, tarjoaa tilinpäätösanalyysi kattavamman kuvauksen yrityksen tilanteesta. Tunnuslukujen voidaan sanoa antavan jokaiselle helposti tulkittavia vastauksia. Tunnusluville on annettu ohjearvoja, jotka kertovat suoraan onko yrityksen tunnusluku hyvä vai huono. Tulokinnassa painotimme myös sitä, että kannattaa noudattaa varovaisuutta, koska monet niistä eivät yksinään riitä kuvaamaan yrityksen taloudellista tilannetta ja niihin vaikuttavat paljon yrityksen toimiala. Tunnuslukujen vertailun avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä taas siitä, miten yritys pärjää verrattuna edellisvuosiin, oman toimialan muihin yrityksiin tai eri toimijoiden omien mittareiden mukaan.

Kannattavuuden tunnusluvut antavat suunnan, minkälainen on yrityksen tuottavuus sekä kuinka oma ja sijoitettu pääoma tuottavat. Toisin sanoen, niiden avulla voidaan tehdä johtopäätökset siitä, tuottaako toiminta enemmän hyötyjä ja tuloja aikaiseksi kuin liiketoiminnan kustannuksia. Vakavaraisuuden tunnuslukujen perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen pääomarakenteesta. Tunnuslukujen avulla pystytään analysoimaan yrityksen velkaantuneisuutta ja omavaraisuusasetta, jotka molemmat vaikuttavat yrityksen pääomarakenteeseen. Jos yrityksen varallisuus koostuu suurilta osin vieraasta pääomasta, tarkoittaa se huonoa vakavaraisuutta, joka sisältää paljon riskejä yritykselle. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 162.) Toisaalta taas voidaan sanoa, että yritys, joka käyttää vierasta pääomaa liian varovaisesti, ei pysty hyödyntämään vieraan pääoman vipuvaikutusta ja oman pääoman tuotto jää pienemmäksi. (Kallunki 2014, 114, 115.) Maksuvalmiuden tunnuslukujen avulla saatujen tietojen perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä yrityksen kyvystä

suoriutua velvoitteistaan. Maksuvalmiutta mittaavia tunnuslukuja löysimme paljon ja niitä oli käsitelty myös Accunassa laajasti. Tämä johtuu osakseen siitä, että maksuvalmiuden selvittäminen tilinpäätöksestä ei ole yksinkertaista ja helppoa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 164.) Maksuvalmiuden tunnusluvut kuvastavat sitä, kuinka paljon rahaa on sitoutuneena yrityksen eri toimintoihin ja kuinka tulot ovat riittäneet kattamaan kulut. (Niskanen & Niskanen 2003, 125.)

Kun aloimme itse opiskelemaan Accuna-ohjelman käyttöä, huomasimme, että ohjelman käyttöön tarvitaan melko yksityiskohtaiset ohjeet, jotta ohjelmassa osaa navigoida eri paikkoihin ja muokata tai laskea tunnuslukuja. Ohjelmassa on niin paljon eri toimintoja, että ohjelman käyttöä opettelevan on lähes mahdotonta ilman tarkkoja ohjeita tehdä ohjelmassa yhtään mitään. Liitteistä löytyvään Accuna-ohjelman käyttöoppaaseen on koottu tärkeimmistä toiminnoista mahdollisimman yksityiskohtaiset opastukset. Käyttöoppaan avulla opiskelija osaa selata ja porautua ohjelman valmiisiin raportteihin, tehdä uusia raportteja ja muokata valmiita. Käyttöoppaaseen on koottu ne toiminnot, joita opiskelijat mahdollisesti ohjelmassa tekevät, kun saavat ohjelman käyttöön testiympäristössä.

Olimme aikatauluttaneet opinnäytetyön sen mukaan, että saisimme sen kevääseen 2020 mennessä valmiiksi. Osallistuimme Talgraf Oy:n demotilaisuuteen marraskuussa, jonka jälkeen sovimme aloitusseminaarin marraskuun lopulle. Sovimme aloitusseminaarissa, että ohjausseminaari ajoittuisi viimeistään helmikuun alkupuolelle jotta opinnäytetyö valmistuisi kevään aikana. Aikataulussa pysyminen onnistui meiltä hyvin ja opinnäytetyö valmistui suunnitellusti.

Kaiken kaikkiaan teoriaosuuden ja oppaan yhdistäminen onnistui mielestämme hyvin. Teorian rajaaminen oli melko helppoa, sillä otimme siihen mukaan vain sellaiset asiat, mitkä mielestämme tukevat Accuna-ohjelman käyttöä. Karsimme lopuksi useita tunnuslukuja teoriaosuudestamme, sillä niitä ei ollut Accunassa ollenkaan. Näin saimme opinnäytetyön teoriasta ytimekkään ja tarkoituksenmukaisen. Tilinpäätöksen analysoinnista löytyi kattavasti sekä kirja-, että nettilähteitä. Teoriaosuudessa käytimme 24 eri lähdettä, joista noin puolet olivat kirjalähteitä. Käytimme myös kahta eri englanninkielistä lähdettä.

Toinen vaihtoehto teoriaosuuden ja käyttöoppaan tekemisessä olisi voinut olla vetoketjumallin hyödyntäminen. Tällöin teoriaosuus olisi nivoutunut oppaaseen ja niistä olisi kirjoitettu limittäin. Päädyimme kuitenkin pitämään teoriaosuuden erillään, sillä koimme tämän selkeämmäksi ja helpommaksi tavaksi itsellemme. Tämän ansiosta pystyimme myös aloittamaan teoriaosuuden kirjoittamisen ennen kuin saimme Accunan käyttöön itsellemme.

Käyttöoppaasta tuli mielestämme selkeää ja helppolukuinen. Käyttöoppaassa on käsitelty tärkeimmät toiminnot sanallisesti ja kuvien avulla, joten se on myös visuaalinen. Käyttöopas rajattiin siten, että siinä on lueteltu vain ne ohjelman toiminnot, joita opiskelijat mahdollisesti tekevät kursilla, johon ohjelma on otettu käyttöön.

Opinnäytetyömme käsitteli kattavasti Accunan tilinpäätösanalyysi-puolta, mutta ohjelmassa on myös paljon muita toimintoja. Aiheemme tuli ajankohtaiseksi, kun koululla oli konkreettinen tarve juuri tilinpäätöksen analysoinnin osiolla, mutta tulevaisuudessa voisi ajatella että koulumme pääsisi myös hyödyntämään Accunasta esimerkiksi raportointi- ja budjetointi-osioita. Accunaa pystyisi siis hyödyntämään myös myöhemmin opinnäytetyön aiheena.

LÄHTEET

Ala-Risku, J. 2019. Tilinpäätösanalyysi paljastaa yrityksen arvonluontikapasiteetin. Rantalainen. Viitattu 15.11.2019, <https://www.rantalainen.fi/julkaisut/artikkelit/tilinpaatosanalyysi-paljastaa-arvonluontikapasiteetin/>.

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Alma Talent Oy, Tietopalvelut. Menestyjäloukutus. Viitattu 22.1.2020, <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/kriisitunnusluvut/menestyjaluokitus>.

Alma Talent Oy, Tietopalvelut. Tunnuslukuopas. Viitattu 29.11.2019, <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas>.

Asiakastieto Oy. Tunnusluvut. Viitattu 28.12.2019, <https://www.asiakastieto.fi/voitto/ohje/tunnusluvut.htm#>.

Erkkilä, J. 2012. Sijoitetun pääoman tuotto – näin tulkitset tärkeää kannattavuuslukua. Salkunrakentaja. Viitattu 30.12.2019, <https://www.salkunrakentaja.fi/2012/07/sijoitetun-paaoman-tuotto/>.

Gaudeamus Helsinki University Press 2013. The guide to the analysis of financial statements of Finnish companies. Helsinki: Gaudeamus.

Ikäheimo, S., Laitinen, E., Laitinen, T. & Puttonen, V. 2014. Yrityksen taloushallinto tänään. Vaasa: Vaasan Yritysinformaatio Oy.

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2019. Yrityksen laskentatoimi. Helsinki: Talentum.

Kaisanlahti, T., Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2017. Tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

Kallunki, J. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kirjanpitolautakunta. 2007. Rahoituslaskelman laatiminen. Viitattu 22.11.2019, https://kirjanpitolautakunta.fi/yleisohjeet-artikkeli/-/asset_publisher/rahoituslaskelman-laatiminen.

Koop, G. 2006. Analysis of Financial data. Chichester John Wiley & Sons, Ltd 2006.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2019. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Helsinki: Alma Talent.

Niskanen, J & Niskanen, M. 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

Pehkonen, H. 2011a. Nettorahoituskulut / käyttökate-%. Kauppalehti. Viitattu 6.1.2020, <https://www-kauppalehti-fi.ezp.oamk.fi:2047/uutiset/nettorahoituskulut-kayttokate-/6fe052fc-5630-3267-b6f9-d953015bf767>.

Pehkonen, H. 2011b. Korolliset nettovelat / käyttökate -%. Kauppalehti. Viitattu 18.1.2020, <https://www-kauppalehti-fi.ezp.oamk.fi:2047/uutiset/korolliset-nettovelat-kayttokate-/341a8b5b-61d2-3d5a-85b5-1f6bacf3fe29>.

Rajala, A. 2011. Kokonaispääoman tuotto-% (ROA). Kauppalehti. Viitattu 6.1.2020, <https://www-kauppalehti-fi.ezp.oamk.fi:2047/uutiset/kokonaispaaoman-tuotto-roa/c7f6c1a8-85f2-39b9-b29d-a1d14e5c8993>.

Salmi, I. 2012. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.

Talouselämä. 2008. Rahavirta on raaka mittari. Viitattu 22.11.2019, <https://www.talouselama.fi/uutiset/rahavirta-on-raaka-mittari/bb760ab6-3d52-35ea-8ec7-b707e29e2784>.

Taloustutka. 2019a. Tunnusluvut. Kannattavuus. Viitattu 29.12.2019, <https://product.taloustutka.fi/tunnusluvut-kannattavuus/>.

Taloustutka. 2019b. Tunnusluvut. Tehokkuus. Viitattu 28.12.2019, <https://product.taloustutka.fi/tunnusluvut-tehokkuus/>.

Yritystutkimus ry. 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus.

LIITTEET

Liite 1 Accunan käyttöopas

ACCUNA

Käyttöopas

OAMK

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU

Milla Nousiainen ja Sanna-Maaria Somero

ESITTELY

Tämä käyttöopas on laadittu opinnäytetyön osana ja se on tarkoitettu Oulun ammattikorkeakoulun opiskelijoille Accuna-ohjelman käytön tueksi. Opinnäytetyöhön kuuluu käyttöoppaan lisäksi teoriaosuus, josta ohjelman käyttäjä saa tarpeellista tietoa tilinpäätöksen analysointiin.

Accuna on Talgraf Oy:n kehittämä ohjelmistoratkaisu, joka integroituu useisiin yritysten käytössä oleviin järjestelmiin. Accunan tarkoitus on olla apuna liiketoiminnan suunnittelussa ja se on kehitetty helpottamaan talouden suunnittelua, seuranta ja ennustamista. Ohjelmassa voidaan käsitellä ja yhdistellä mitä tahansa liiketoimintatietoa sekä numero-, grafiikka- että mittarimuodossa. Accuna-tilinpäätösanalyysiohjelma tuottaa taloudellisista tiedoista visuaaliset raportit automaattisesti. Lukujen lisäksi raportteja voidaan manuaalisesti muokata vastaamaan yrityksen tarpeita.

Tämän käyttöoppaan käyttäjä ei tarvitse ohjeen ja teoriaosuuden lisäksi muuta kuin tietokoneen internetyhteydellä. Ohjelmaan on valmiiksi ladattuna esimerkkiyrityksen tiedot ja ohjelma on luonut näiden tietojen perusteella erilaisia raportteja ja mittareita. Tämän käyttöoppaan tarkoitus on toimia apuna ohjelman käytössä ja perustoimintojen hallinnassa. Ohjelmasta löytyy valmiina yrityksen oma laajempi opas, jos käyttäjä haluaa tutustua laajemmin Accunan käyttöön.

SISÄLLYS

1 ALOITUS	3
2 RAPORTTIEN SELAILU	4
2.1. Suodattimet	5
2.2. Porautuminen	6
3 UUDEN RAPORTIN LUOMINEN	8
3.1 Kaavan luominen	8
4 RAPORTIN MUOKKAUS	10
4.1. Tehdyn muutoksen kumoaminen	10
4.2. Taulukon tai kuvion kopiointi toiseen raporttiin	11
4.3. Taulukon muokkaus	11
4.4 Grafiikan muokkaus	14
4.5. Mittarien muokkaus	17

1 ALOITUS

Ennen ohjelman käytön aloitusta varmista, että ponnahdusikkunat on sallittu selaimessasi.

Mene **Internet Explorer/ Edge -selaimella** osoitteeseen www.accuna.net/oamk.

Huom! Avatessasi ohjelmaa, voi näytölle ilmestyä suojausvaroitusta. Paina tällöin lisätietoja-painiketta, jolloin voit valita, että käyttöä jatketaan siitä huolimatta.

Aloita Accuna-ohjelman käyttö kirjautumalla sisään saamillasi tunnuksilla. Kirjautumisen jälkeen avautuu vieressä oleva näkymä.

Kun olet kirjautunut, voit luoda ohjelman pikakuvakkeen työpöydällesi ja vaihtaa salasanan.

Pikakuvakkeen tekeminen ja salasanan vaihtaminen onnistuu oman käyttäjänimen kohdalta alasvetovalikosta.

Valitse kohde- alasvetovalikosta valitse yritys, jonka tietoja haluat käsitellä. Paina sitten **Selaa raportteja-** painiketta.

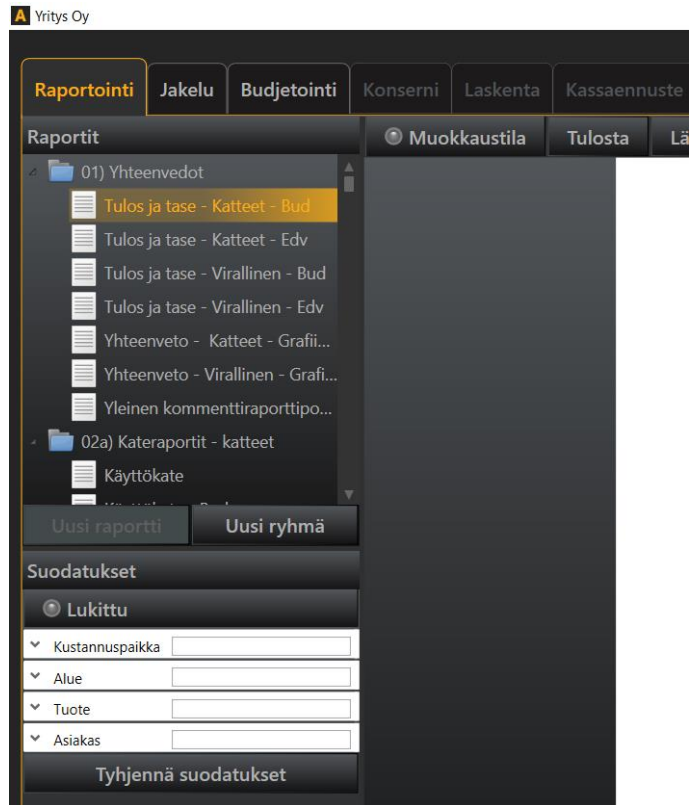
2 RAPORTTIEN SELAILU

Ohjelmaan kirjaututtuasi pääset pääsivulle.

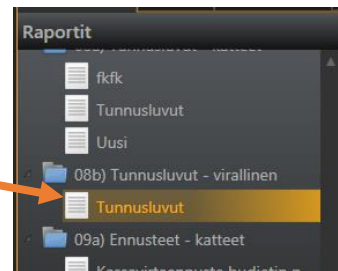
Raportointi-välilehdellä voit selata ja muokata yrityksen raportteja. Raportit ja kansiot on järjestetty nimen perusteella aakkosnumeeriseen järjestykseen.

Voit vaihtaa ruudulla näkyvää raporttia vasemman reunan **Raportit**-paneelistä. Voit vaihtaa raporttia klikkaamalla raportin nimeä.

Voit piilottaa ja avata **Raportit**-paneelin kansioita klikkaamalla pientä nuolikuvaketta kansion nimen vasemmalla puolella.

Valitse **Raportit**-paneelistä esimerkiksi **Tunnusluvut**-raportti.

Tunnusluvut-raportilla on valmiiksi laskettuna ja jaoteltuna rahoituksen riittävyyden, vakavaraisuuden, kiertoaikojen ja pääoman tuottojen tunnuslukuja.

Raportin alareunaan on myös merkitty tärkeimmille tunnusluville ohjearvot. Niiden mukaan voit päätellä, onko tunnusluku hyvä, tyydyttävä vai huono.

RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS			
Nettokäyttöpääoma	1 424 000,0	1 310 000,0	114 000,0
*Maksuvalmius (Current Ratio)	0,0	0,0	0,0
*Maksuvalmius (Quick Ratio)	0,0	0,0	0,0
VAKAVARISUUS			
*Omavaraisuusaste-%	77,6	73,1	4,6
*Velka-%	39,1	50,0	-10,9
Oikaistu oma pääoma	2 084 000,0	1 630 000,0	454 000,0
KIERTOAJAT			
Myyntisaamisten kiertoaika (pv)	62,0	60,8	1,2
Ostovelkojen kiertoaika (pv)	0,0	0,0	0,0
Vaihto-omaisuuden kiertoaika (pv)	0,0	0,0	0,0
PÄÄOMAN TUOTTO			
Kokonaispääoman tuotto-%	21,5	22,3	-0,8
Sijoitetun pääoman tuotto-%	21,5	22,3	-0,8
Oman pääoman tuotto-%	28,0	24,8	3,3
OHJEARVOJA:			
*Current Ratio: Suurempi kuin 2 = hyvä, 1-2 = tyydyttävä, pienempi kuin 1 = huono			
*Quick Ratio: Suurempi kuin 1 = hyvä, 0,5-1 = tyydyttävä, pienempi kuin 0,5 = huono			
*Omavaraisuusaste: Suurempi kuin 40 % = hyvä, 20 - 40 % = tyydyttävä, pienempi kuin 20 % = heikko			
*Velka-%: Suurempi kuin 80 % = heikko, 40 - 80 % = tyydyttävä, alle 40 % = hyvä			

2.1. Suodattimet

Jos yrityksellä on erilaisia laskentakohteita kuten kustannuspaikkoja, toiminta-alueita, tuotteita tai asiakkaita, voidaan niitä valita raporttiin

Suodattimet-paneelissa. Tämä tapahtuu klikkaamalla laskentakohdetta, jolloin avautuu alasvetovalikko.

Raportille voidaan suodattaa yksi tai useampi laskentakohde laittamalla rasti haluttuun valintaan. Jos valitset useamman kohteen, näytetään ne raportista riippuen eri tavoilla. Valituista kohteista voidaan esimerkiksi laskea laskentakohteiden yhteissumma tai ne voivat olla listattuina allekkain raportilla. Jos et halua suodattaa laskentakohteita, näytetään raportilla kaikkien kohteiden summa mikä yleensä tarkoittaa koko yritystä.

Uusi raportti Uusi ryhmä

Uusi raportti Uusi ryhmä

Suodattimet

Lukittu

▼ Kustannuspaikka

^ Alue

Kohdistamattomat viennit

10 Oulu

20 Helsinki

30 Turku

40 Tampere

▼ Tuote

▼ Asiakas

2.2. Porautuminen

Accunassa kutsutaan lukujen syvällisempää tutkimista **porautumiseksi**. Porautuaksesi raportilta johonkin tiettyyn lukuun, tulee sinun klikata oikealla hiiren painikkeella haluamaasi lukua.

Tämän jälkeen valitse **Poraudu**-toiminto, josta avautuu seuraava näkymä.

Esimerkiksi myyntikatteeseen porautumalla nähdään kirjanpidon tilit, joista myyntikatteen summa muodostuu.

Tili	Saldo
3000 Liikevaihto	640 000,00
4000 Ostot	-320 000,00
YHTEENSÄ	320 000,00

Voit myös ryhmitellä vientejä esimerkiksi **kuukauden** tai **laskentakohteiden** perusteella oikean yläreunan valikosta.

Kuukausia klikkaamalla taas päästään porautumaan syvemmälle ko. kuukauden lukuihin.

Järjestelmästä riippuen pääset porautumaan aina viennin selitteelle tai laskulle asti.

MYYNKATE - 05-2019 Toteumatilikauden alusta - Kohdistamattomat viennit (\$) - Kohd...

Tulosta Kopioi

Ryhmittele viennit: Kuukausi

Kuukausi	Saldo
01/2019	60 000,00
02/2019	50 000,00
03/2019	70 000,00
04/2019	90 000,00
05/2019	50 000,00
YHTEENSÄ	320 000,00

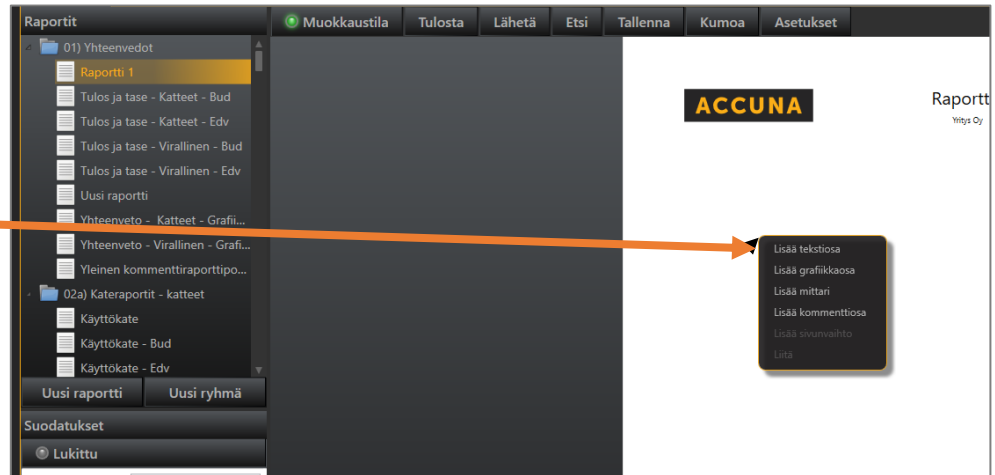
Ei ryhmittelyä
Tili
Kuukausi

3 UUDEN RAPORTIN LUOMINEN

Luo kokonaan uusi raporttipohja painamalla **Uusi raportti**-painiketta. Nimeä raportti ja pääset uudelle tyhjälle raportille.

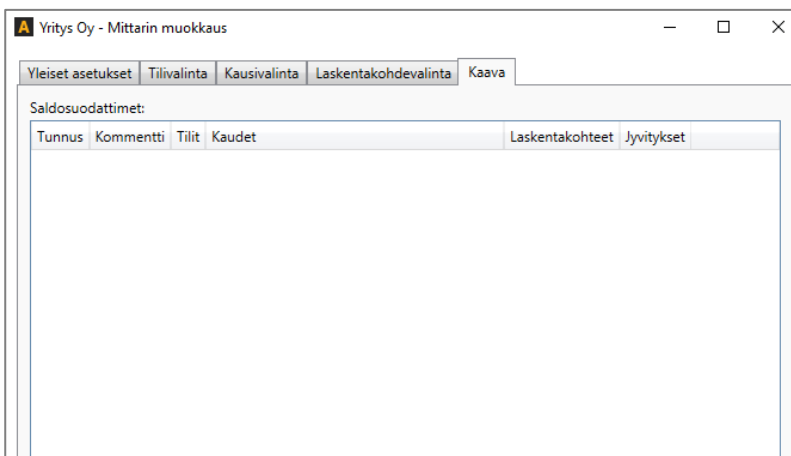
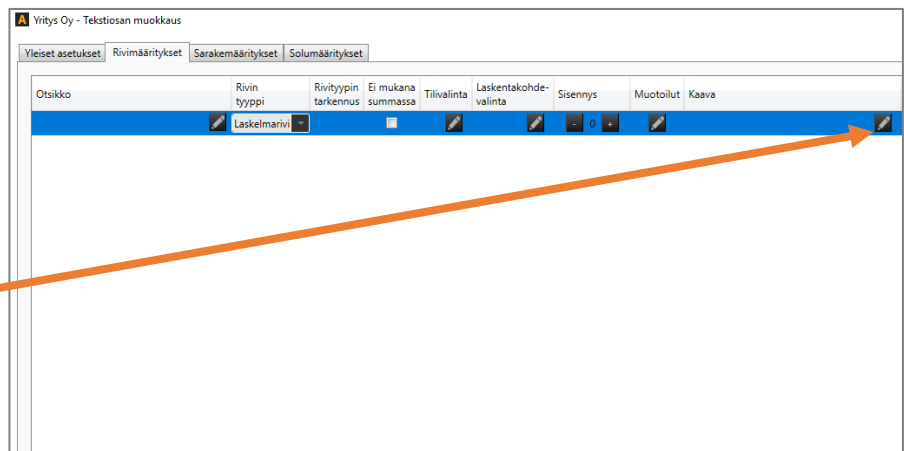

Paina hiiren oikealla näppäimellä raporttia, ja valitse, haluatko luoda taulukon/tekstiosan, grafiikan vai mittarin.

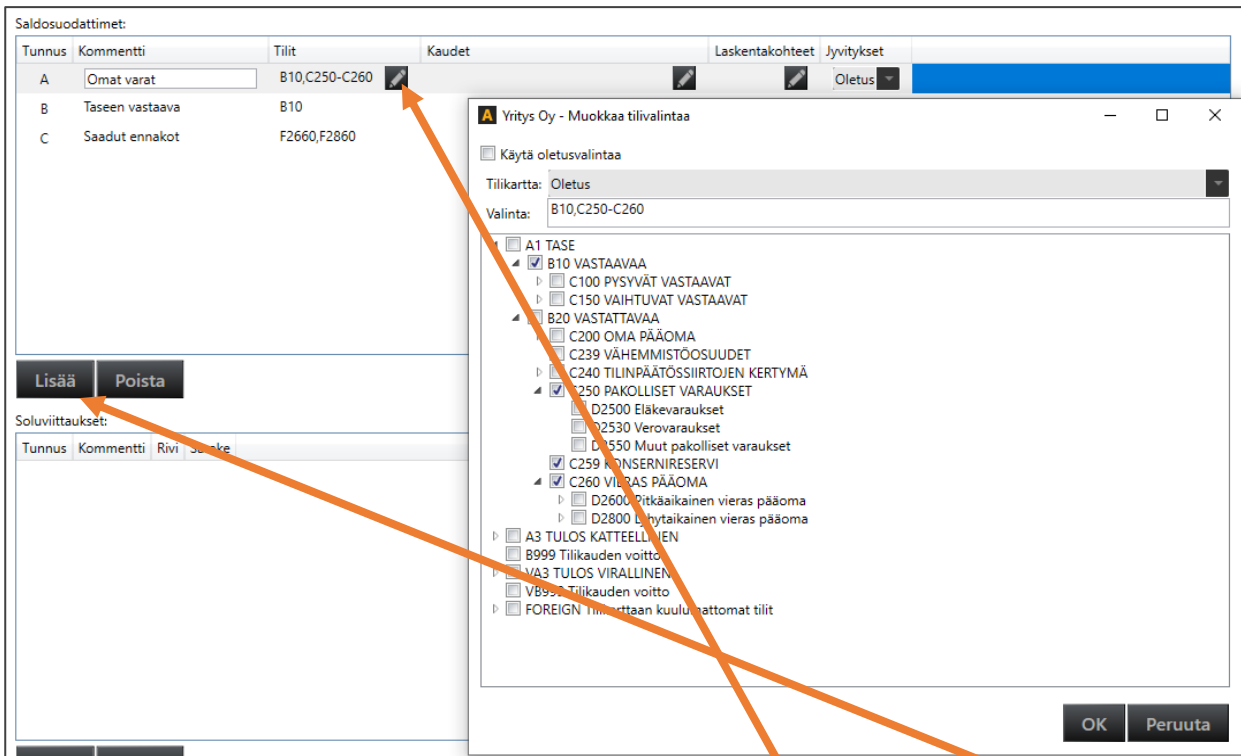

3.1 Kaavan luominen

Kun lisäät raportille tekstiosan, pääset kyseisen osion muokkaustilaan. Pääset lisäämään kaavan taulukkoon **Rivimääritykset**-välilehdellä **Kaava**-sarakkeen kynäpainikkeesta.

Mittarin lisätessäsi, pääset mittarin muokkaustilaan. Kaavan pääset lisäämään **Kaava**-välilehdeltä.

Ensin valitaan saldosuodattimiin tilit, joita halutaan käyttää kaavassa. Paina alapuolelta **Lisää**-painiketta, jolloin saldosuodattimiin ilmestyy rivi, jota pääset muokkaamaan. Paina **Tilit**-sarakeesta kynäpainiketta ja pääset valitsemaan tilit, joita laskussa käytetään.

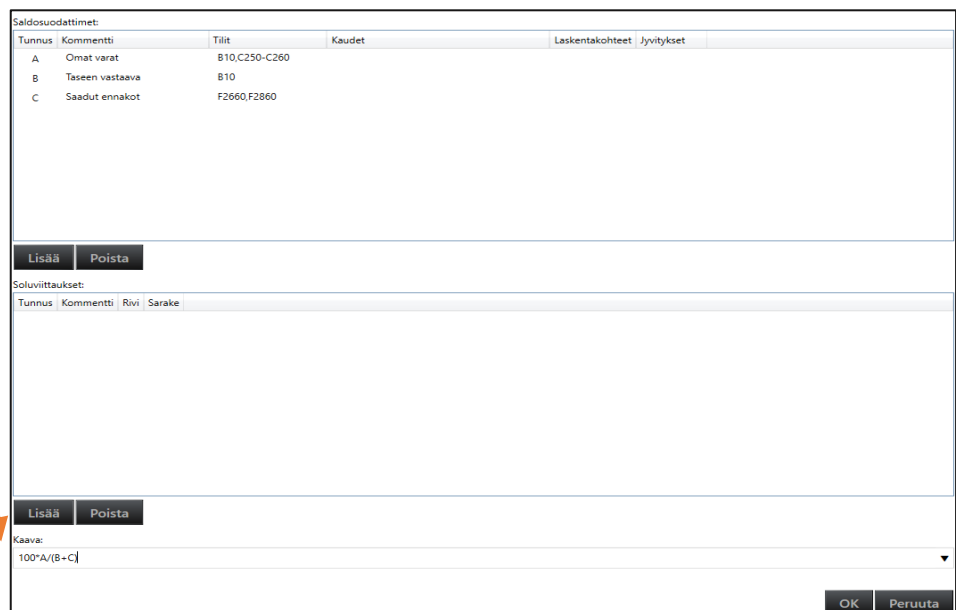
Esimerkiksi omavaraisuusaste lasketaan valitsemalla A-riville omat varat eli taseen vastaavaa puoli, pakolliset varaukset, konsernireservi ja vieraspääoma. Lisää kaksi uutta riviä ja laita B-riville tiliksi taseen vastaavaa puoli ja C-riville saadut ennakot.

Kirjoita **Kaava**-kohtaan käytettävä laskentakaava.

Esimerkiksi Omavaraisuusastetta laskettaessa merkitään $100 \cdot A / (B + C)$.

Lopuksi paina **OK** molempiin välilehtiin. Laskentakaava päivittyy automaattisesti valitsemaasi mittariin,

taulukkoon tai grafiikkaosaan. Laskemasi tunnusluku löytyy luomaltasi raportilta.

Omavaraisuusaste 85

4 RAPORTIN MUOKKAUS

Muokataksesi raporttia, valitse haluamasi raportti **Raportit**-valikosta. Paina raportin yläreunasta **muokkaustila** päälle. Tämän jälkeen palkin viereen ilmestyy muitakin painikkeita. **Asetukset**-painikkeesta pääset muuttamaan raportin tyyliä ja värejä.

	01-2019	02-2019	03-2019	04-2019	05-2019
Vaihto-omaisuus	0	0	0	0	0
Lyhytaikaiset liikesaamiset	210 000	205 000	275 000	281 000	261 000
Lyhytaik. velat	0	0	0	0	0
Käyttöpääoma	210 000	205 000	275 000	281 000	261 000

Voit vaihtaa taulukoiden ja kuvioiden paikkoja raahaamalla niitä hiirellä.

4.1. Tehdyn muutoksen kumoaminen

Ohjelmassa on mahdollista kumota edellinen toiminto. Tämä tapahtuu **muokkaustilassa** painamalla samalla rivillä olevaa **kumous**-näppäintä. Jos esimerkiksi poistat jonkun mittarin tai luvun ja haluat peruuttaa poiston voit käyttää tätä toimistoa.

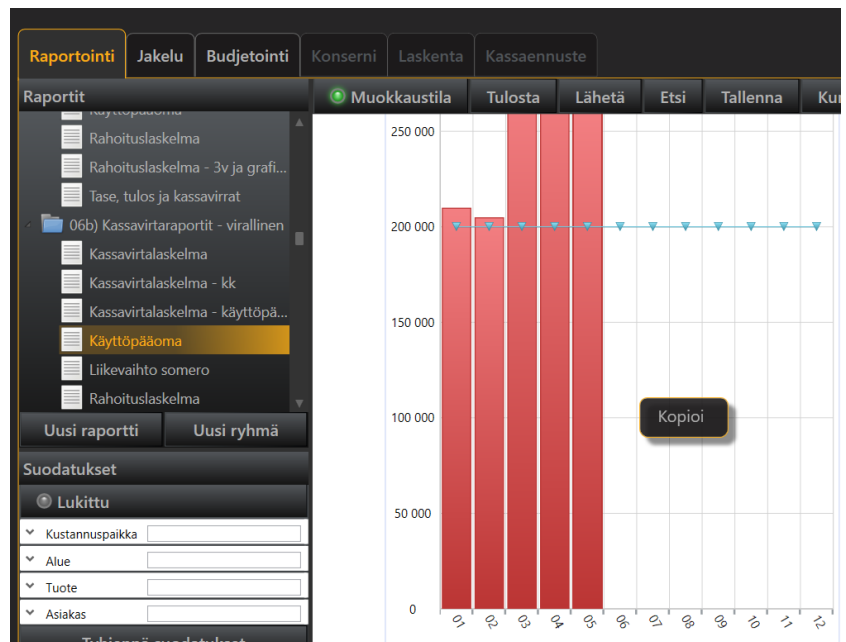
ti Konserni Laskenta Kassaennuste

● Muokkaustila Tulosta Lähetä Etsi Tallenna Kumoa

ACCUNA

4.2. Taulukon tai kuvion kopiointi toiseen raporttiin

Taulukon tai kuvion voit myös kopioida toiseen raporttiin painamalla **muokkaustilassa** haluamasi taulukon päällä hiiren oikeaa painiketta ja valitsemalla kopioi. Mene raportille, johon haluat taulukon lisätä. Laita muokkaustila päälle ja paina hiiren oikeaa painiketta ja liitä.

4.3. Taulukon muokkaus

Pääset muokkaamaan taulukoiden tekstiosaa tuplaklikkaamalla kyseistä taulukkoa. Pääset alla olevaan näkymään.

The screenshot shows a window titled 'Yritys Oy - Tekstiosan muokkaus'. The window is divided into several sections for configuring text formatting. On the left, there are options for 'Yleiset asetukset', 'Rivimääritykset', 'Sarakeääritykset', and 'Solumääritykset'. The main area contains settings for 'Tekstiosan otsikko', 'Tekstiosan alaotsikko', 'Fontti', 'Fontin koko', 'Desimaalien määrä', 'Yksikkö', 'Prosenttivertailu', and 'Jyvitykset'. On the right, there are settings for 'Ehdollinen taustakorostus', 'Ehdollinen tekstin väri', 'Riviväli', and 'Sarakeotsikoiden rivitys'. At the bottom right, there is a section for 'Tekstiosan laskentakohdevalinta' with checkboxes for 'Kustannuspaikka', 'Alue', 'Tuote', and 'Asiakas'.

Yleiset asetukset-välilehdellä voit muuttaa taulukon yleisiä asetuksia. Otsikoksi voit muuttaa vapaata tekstiä, tai käyttää alasvetovalikosta löytyviä valmiita otsikkomäärittäjiä. Voit valita haluatko nollarivit ja -sarakkeet näkyville vai et. Joka toisen rivin harmautus parantaa pitkän taulukon luettavuutta. Muuta taulukon tekstityyli myös tässä välilehdellä.

Prosenttivertailu-alasvetovalikosta voit valita, haluatko, että sarakkeen luvusta esitetään myös prosenttiarvo (esimerkiksi liikevoitto- %). Prosenttiarvo tulee samaan sarakkeeseen luvun kanssa.

Prosenttivertailu:

Oletus

Seuraavaksi valitse **Rivimääritykset**-välilehti. Sinulle avautuu seuraava näkymä:

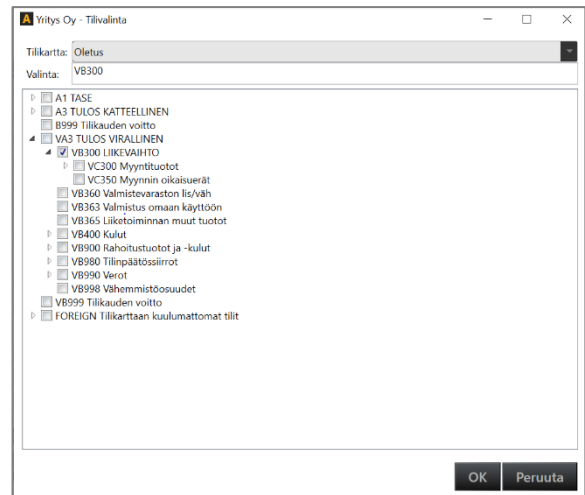
Otsikko	Rivin tyyppi	Rivityypin tarkennus	Ei mukana summassa	Tilivalinta	Laskentakohde-valinta	Sisennys	Muotoilut	Kaava	Käännä etumerkki	Piilota	Prosentti-vertailurivi
LIKEVAIHTO	Laskelmarivi		☐	VB300		0			☐	☐	☒
Valmisteveraston lis/väh	Laskelmarivi		☐	VB360		1			☐	☐	☐
Valmistus omaan käyttöön	Laskelmarivi		☐	VB363		1			☐	☐	☐
Liiketoiminnan muut tuotot	Laskelmarivi		☐	VB365		1			☐	☐	☐
Materiaalit ja palvelut	Laskelmarivi		☐	VC400		1			☐	☐	☐
Henkilöstökulut	Laskelmarivi		☐	VC500		1			☐	☐	☐
Poistot ja arvonalentumiset	Laskelmarivi		☐	VC680		1			☐	☐	☐
Muut liikekulut	Laskelmarivi		☐	VC700		1			☐	☐	☐
LIKEVOITTO	Summarivi		☐			0			☐	☐	☐
Rahoitustuotot ja -kulut	Laskelmarivi		☐	VB900		1			☐	☐	☐
	Laskelmarivi		☐	VB970		1			☐	☐	☐
TULOS ENNEN TP-SIIRTOJA JA V	Summarivi		☐			0			☐	☐	☐
Tilinpäätössiirot	Laskelmarivi		☐	VB980		1			☐	☐	☐
Verot	Laskelmarivi		☐	VB990		1			☐	☐	☐
Vähemmistöosuudet	Laskelmarivi		☐	VB998		1			☐	☐	☐
TILIKAUDEN VOITTO	Summarivi		☐			0			☐	☐	☐

Alhaalla näkyvillä painikkeilla voit lisätä taulukkoon rivejä, poistaa, kopioida tai liittää niitä. Nuolinäppäimillä voit vaihtaa rivien paikkaa.

Ei mukana summassa- painikkeella voit valita luvut, joita et halua otettavan laskuun mukaan. Luku poistuu laskelmalta ja sitä ei oteta mukaan summarivejä laskettaessa.

Oikeasta reunasta **Prosenttivertailurivi**-painikkeella voit valita myös yksittäisiä rivejä, joiden luvusta haluat myös prosenttivertailun.

Rivin tyyppi-kohdasta voit valita, onko rivi laskelmarivi, kommenttirivi tai esimerkiksi avautuva rivi. Jos rivin tyyppi on joko laskelma- tai kommenttirivi, näkyy luku raportissa vain yhtenä rivinä. Jos rivi on avautuva, sen sisältö avataan esimerkiksi tileittäin.

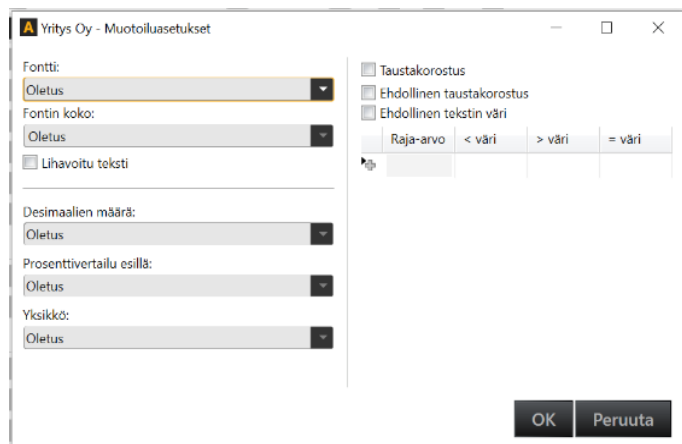

Taulukon tilien valinta

Rivimääritykset-välilehdellä Tilivalinta-kohdasta **voit valita tilit**, jotka kyseisen riviin kohdistuu. Paina halutun otsikon kohdalta **muokkaa**-painiketta (kynän kuva) ja sinulle avautuu vieressä näkyvä ikkuna. Avautuvasta ikkunasta valitse tilit, jotka otetaan lukuun mukaan ja valitse **OK**.

Lukujen muotoiluasetukset & lukujen korostaminen väreillä

Rivimääritykset-välilehdellä **Muotoilut**-sarakeesta voit muuttaa rivin muotoiluasetuksia. Valitsemalla esimerkiksi **Ehdollinen taustakorostus**, voit alapuolella määritellä raja-arvon ja merkitä millä värillä kyseisen arvon ylittävät, tai alittavat arvot merkitään. Voit esimerkiksi merkitä kaikki miinusmerkkiset luvut punaisella.

Tilikauden valinta

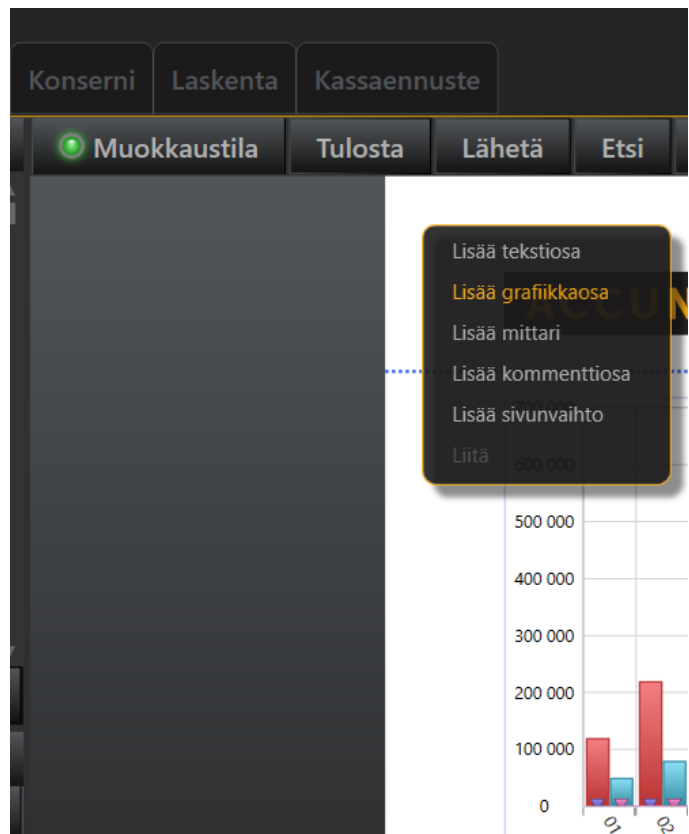
Rivimääritykset-välilehden viimeisessä sarakkeessa voit valita, miltä kaudelta laskettavat luvut tulevat. Saat valita, haluatko luvut aktiiviselta tilikaudelta vai aiemmalta.

Sarakkeiden muokkaus

Kaksoisklikkaa haluttua taulukkoa avataksesi muokkausasetukset. **Sarakemääritykset**-välilehden toiminnot ovat pitkälti samanlaisia kuin **Rivimääritykset**-välilehden toiminnot. **Sarakemääritykset**-välilehdellä voit muokata esimerkiksi sarakkeiden otsikkoa, sarakkeiden tyyppiä ja niissä käytettävää tilikautta. Voit myös muokata sarakkeiden kaavoja ja valita tilit, joita sarakkeessa käytetään.

4.4 Grafiikan muokkaus

Voit luoda raportille uuden grafiikan asettamalla **Muokkaustilan** päälle ja klikkaamalla hiiren oikealla painikkeella raporttia. Valikon vaihtoehtoista valitaan **Lisää grafiikkaosa**.

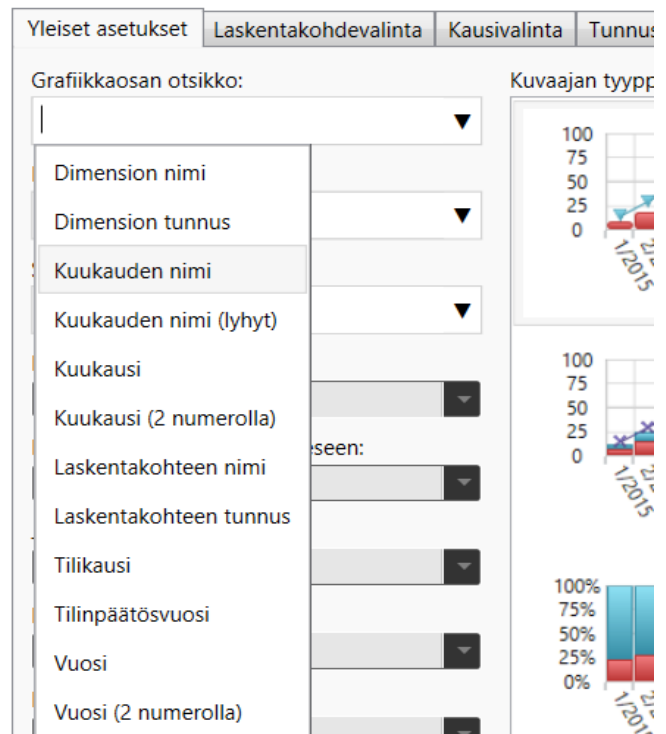
Yleiset asetukset

Yleiset asetukset-välilehdellä valitaan kuvaajan tyyppi sekä muita grafiikan määrytyksiä. Ensinnä valitsee haluamasi **kuvaajan tyyppi**, koska erilaisilla kuvaajan tyypeillä voi olla toisistaan eroavat yleiset asetukset.

Grafiikkaosan otsikko on otsikko, joka näkyy grafiikan yläreunassa raportilla. Siihen pystyt kirjoittamaan haluamasi otsikon tai valita valmiista vaihtoehdoista, jotka saat esiin alasvetovalikosta.

Yritys Oy - Grafiikkaosan muokkaus

Grafiikan tyyppistä riippuen, **Grafiikkaosan otsikko**- valikon alla voi olla **Kategoria akselin otsikko** tai **Sektorin otsikko**. Kategoria akselin otsikko tarkoittaa vaaka- tai pystyakselia. Sektorin otsikko taas on käytössä ympyrädiagrammissa.

Selitelatikon otsikon voit myös joko päättää itse tai valita valmiista vaihtoehtoista, jotka saat esiin alasvetovalikosta.

Muita yleisiä asetuksia ovat

- Piirrettävä tyyppi, arvopiste ja järjestys
- Fontti, fonttikoko, värimääritykset grafiikkaan
- Desimaalien määrä
- Yksikkö
- Selitekentän sijainti
- Ympyrägrafiikan itseisarvo, jyvitykset

Voit myös jättää "Oletus"-asetukset voimaan muuttamatta mitään.

Yleiset asetukset | Laskentakohdevalinta | Kaus

Grafiikkaosan otsikko:
▼

Kategoria-akselin otsikko:
Oletus ✕ ▼

Selitteiden otsikko:
Oletus ✕ ▼

Piirrettävä tyyppi:
Kuuauudet ▼

Ryhmittele yhteen arvopisteeseen:
Tunnusluvut ▼

Järjestys:
Oletus ▼

Käytä itseisarvoja

Fontti:
Oletus ▼

Fontin koko:
Oletus ▼

Desimaalien määrä:
Oletus ▼

Yksikkö:
Oletus ▼

Selitteiden sijainti:
Alapuolella ▼

Jyvitykset:
Oletus ▼

Kategoriaotsikoiden rivitys

Piilota nolla-arvot

Värien valinta

4.5. Mittarien muokkaus

Voit muokata myös valmiita mittareita mieleiseksi valitsemalla ensin haluamaltasi raportilta **Muokkaustila** päälle.

Tuplaklikkaa mittaria, jota haluat muuttaa, jolloin pääset **Mittarin muokkaus**-näkymään.

Yleiset asetukset -välilehdellä pääset muokkaamaan otsikkoa, käytettävää mittarin yksikköä sekä fontti- ja lukuasetuksia. **Mittarin tyyppi**-alasetusvalikosta voit valita, haluatko ympyrämittarin vai lineaarisen mittarin.

Mittarin **minimiarvo**- ja **maksimiarvo**-kenttiin voit määrittää mittarissa käytettävän skaalan. **Mittarin sektorit**-kohdassa voit määrittää, miltä väliltä luvut näytetään minkäkin värisinä. Voit esimerkiksi valita, että huonot luvut näytetään punaisina, keskivertoluvut keltaisina ja hyvät vihreinä.

Yritys Oy - Mittarin muokkaus

Yleiset asetukset | Tilivalinta | Kausivalinta | Laskentakohdevalinta | Kaava

Mittarin otsikko: Omavaraisuusaste

Mittarin yksikkö: %

Mittarin tyyppi: Ympyrämittari

Fontti: Oletus

Fontin koko: 30

Desimaalien määrä: 2

Yksikkö: Oletus

Jyvitykset: Oletus

Mittarin minimiarvo: 0

Mittarin maksimiarvo: 100

Mittarin sektorit: Määritä sektorit automaattisesti

Kaava	Raja-arvo	Otsikko	Väri
> 0	0		Red
> 20	20		Yellow
> 40	40		Green
> 100	100		

Muilta välilehdiltä pääset valitsemaan käytettävät tilit, kaudet ja laskentakohdeet. **Kaavat** -välilehdeltä pääset muokkaamaan käytettävää kaavaa. Kaavan muokkausohje löytyy sivulta 7.